

Μ. ΣΑΡΡΗΣ
Α. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
Β. ΚΑΛΑΜΠΟΥΡΔΑ
Β. ΚΟΥΒΕΛΑΣ
Π. ΤΖΑΒΕΛΗΣ
Α. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

Θουκυδίδου Ιστορίαι

ΒΙΒΛΙΟ Γ΄
[ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΑ]

α΄ γενικού λυκείου

ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

- Κείμενο - μετάφραση
 - Αναλυτική σύνταξη
 - Γραμματικά-λεξιλογικά σχόλια
 - Ερμηνευτική ανάλυση
 - Διαγωνίσματα σύμφωνα με τις οδηγίες για την Τράπεζα θεμάτων
 - Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου
-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	7
ΒΙΒΛΙΟ Γ΄, κεφάλαια 70-83	
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 70	11
Συμπληρωματικές ασκήσεις	33
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 71	38
Συμπληρωματικές ασκήσεις	47
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 72	50
Συμπληρωματικές ασκήσεις	59
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 73	61
Συμπληρωματικές ασκήσεις	68
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 74	70
Συμπληρωματικές ασκήσεις	84
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 75	87
Συμπληρωματικές ασκήσεις	104
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 76	108
Συμπληρωματικές ασκήσεις	112
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 77	115
Συμπληρωματικές ασκήσεις	124
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 78	127
Συμπληρωματικές ασκήσεις	141
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 79	144
Συμπληρωματικές ασκήσεις	155
Βιβλίο Γ΄, κεφάλαιο 80	158
Συμπληρωματικές ασκήσεις	167

Βιβλίο Γ', κεφάλαιο 81	170
Συμπληρωματικές ασκήσεις	191
Βιβλίο Γ', κεφάλαια 82-83	195
Συμπληρωματικές ασκήσεις	204
Διαγωνίσματα	209
Απαντήσεις στα διαγωνίσματα	221
Απαντήσεις στις συμπληρωματικές ασκήσεις	233
Απαντήσεις στις ερωτήσεις - ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	267

Η ΔΟΜΗ ΚΑΘΕ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

- ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ
- ΚΕΙΜΕΝΟ
- ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ
- ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ
- ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ
- ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
- ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ – ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΑ – ΔΙΑΣΑΦΗΤΙΚΑ
- ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ
- ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ΟΛΟΡΟΥ ΑΛΙΜΟΥΣΙΟΣ

A. Η ζωή του

1. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή και τη μόρφωση του Θουκυδίδη;
Απάντηση: «Ο Θουκυδίδης ... της ιατρικής επιστήμης» (σελ. 18).
2. α) Ποια ήταν η άποψη του Θουκυδίδη για τη στρατηγική του Περικλή;
β) Ποιες ήταν οι συνέπειες του λοιμού και πώς επηρέασαν την πολιτική κατάσταση της Αθήνας;
Απάντηση: α) «Κατά την έναρξη ... σύνεση και αυτοπεποίθηση» (σελ. 18),
β) «Το δεύτερο έτος ... με ισχυρότερο τον Κλέωνα» (σελ. 18).
3. Για ποιους λόγους εξορίστηκε ο Θουκυδίδης και πώς η εξορία του επηρέασε τη συγγραφή του έργου του;
Απάντηση: «Το 424 π.Χ. ... στους χώρους των συγκρούσεων» (σελ. 18-19).
4. Ποιες συνέπειες είχε για τον ίδιο τον Θουκυδίδη η αποτυχία του ως στρατηγού στην Αμφίπολη (424 π.Χ.);
Απάντηση: «Το 424 π.Χ. ... με εξορία – Δεν είναι βέβαιο ... που παραχωρήθηκε» (σελ. 18-19).
5. Από πού προκύπτει ότι ο Θουκυδίδης έζησε έως το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου;
Απάντηση: «Βέβαιο είναι ... να τελειώσει το έργο του» (σελ. 19). Στην απάντηση περιλαμβάνεται και η υποσημείωση 1, στην οποία τεκμηριώνεται με αναφορές από το έργο του ιστορικού ότι ο Θουκυδίδης έζησε μέχρι το τέλος του πολέμου.

B. Το έργο του

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΙΔΕΕΣ

1. Ποια στοιχεία οδήγησαν τον Θουκυδίδη να κατανοήσει από την αρχή τη σημασία του πολέμου που ξεσπούσε;
Απάντηση: «Ο Θουκυδίδης κατενόησε ... να μην εμπλακούν στον πόλεμο» (σελ. 19).

- 2.** *Να αναφέρετε τα βαθύτερα αίτια του Πελοποννησιακού πολέμου, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη.*
Απάντηση: «Κατά την άποψή του ... τυπικά μόνον ήταν ανεξάρτητα» (σελ. 20) .
- 3.** *Πώς απαντά ο Θουκυδίδης στο πρόβλημα που αφορά την ηγεμονική δύναμη της Αθήνας;*
Απάντηση: «Αυτή η ηγεμονική δύναμη της Αθήνας ... σε πανωλεθρία» (σελ. 20).
- 4.** *Ποιες είναι, κατά τον Θουκυδίδη, οι βασικές προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ενός ισχυρού, από στρατιωτική άποψη, κράτους;*
Απάντηση: «Τονίζει ότι χωρίς μόνιμες εγκαταστάσεις ... ισχυρό στρατιωτικά κράτος» (σελ. 20).
- 5.** *Ποια είναι η αντίληψη του Θουκυδίδη για την αντιμετώπιση του προβλήματος της διαχείρισης της δύναμης από ένα κράτος, μια συμμαχία, μια πολιτική παράταξη;*
Απάντηση: «Επίσης το πρόβλημα της δύναμης ... χωρίς να φοβούνται τους θεούς» (σελ. 20-21).
- 6.** *Πώς η λογική και η τύχη, κατά τον Θουκυδίδη, επηρεάζουν τις ιστορικές εξελίξεις;*
Απάντηση: «Η λογική αποτελεί ... μια διαταγή πρωτοφανή» (σελ. 21).
- 7.** *Πώς ο Θουκυδίδης οδηγείται στην αντίληψη ότι η λογική αποτελεί τη μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος;*
Απάντηση: «Η λογική αποτελεί ... ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο» (σελ. 21).
- Σημείωση: Στην απάντηση συμπεριλαμβάνουμε ολόκληρη τη σχετική παράγραφο. Ωστόσο, ως κύριο μέρος της απάντησης θεωρούμε το παρακάτω: «Ο Περικλής τονίζει ... ἀδόκητος καὶ δεινή» (σελ. 21).
- 8.** *Ποια είναι, κατά τον Θουκυδίδη, τα βασικά κίνητρα για τον πόλεμο;*
Απάντηση: «Σε αρκετά σημεία του έργου του ... ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο» (σελ. 21).
- 9.** *Ποια είναι τα γνωρίσματα του ηγέτη που χαρακτηρίζουν την πολιτική φυσιογνωμία του Περικλή; Να περιγράψετε το πρότυπο του ηγέτη που ενσαρκώνει ο Περικλής, κατά τον Θουκυδίδη.*
Απάντηση: «Το πρότυπο του ηγέτη ... τις θαλάσσιες συγκοινωνίες» (σελ. 21-22).
- 10.** *Ποια είναι, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, τα χαρακτηριστικά του υπεύθυνου πολίτη; Πώς ορίζεται η υπεύθυνη συμπεριφορά του πολίτη, κατά τον Θουκυδίδη;*
Απάντηση: «Και ο πολίτης έχει χρέος ... σε ετοιμοθάνατους συγγενείς και φίλους» (σελ. 22).

11. Ποιο γνώρισμα σκέψης και μεθόδου χαρακτηρίζει τον Θουκυδίδη, όταν στοχάζεται για τα γεγονότα και τη συμπεριφορά του ανθρώπου; Ποια πορεία ακολουθεί ο ιστορικός;

Απάντηση: «Ο βαθύς στοχασμός του ιστορικού ... των σοφιστών και της τραγωδίας» (σελ. 22).

ΜΕΘΟΔΟΣ

1. Με ποιες μεθόδους ο Θουκυδίδης διερευνά γεγονότα παλαιότερα του Πελοποννησιακού πολέμου;

Απάντηση: «Ο Θουκυδίδης ... να αναζητήσουν την αλήθεια» (σελ. 24).

2. Με ποιες μεθόδους ο Θουκυδίδης ερευνά τα γεγονότα του μακρινού παρελθόντος και της σύγχρονης του εποχής, στην πορεία αναζήτησης της αλήθειας;

Απάντηση: «Ο Θουκυδίδης ... ακούγοντάς τα από άλλους» (σελ. 24).

3. Τι είναι οι δημηγορίες και ποια η σημασία τους για την επιστημονική ανάλυση των ιστορικών γεγονότων;

Απάντηση: «Για τους λόγους που εκφωνήθηκαν ... ανάλογα με τον τόπο καταγωγής τους» (σελ. 24-25).

4. Με ποιον τρόπο παραθέτει ο Θουκυδίδης τους λόγους των ομιλητών στις δημηγορίες του και γιατί;

Απάντηση: «Η δυσκολία να παρατεθούν αυτολεξεί ... στην κάθε περίπτωση» (σελ. 24).

5. Με ποιον τρόπο προσπαθεί ο Θουκυδίδης να εξασφαλίσει τη χρονολογική ακρίβεια κατά την έκθεση των ιστορικών γεγονότων;

Απάντηση: «Στην προσπάθειά του για χρονολογική ακρίβεια ... μόλις άρχισε η άνοιξη (2.2.1.)» (σελ. 25).

6. Με ποιον τρόπο χρονολογεί τα ιστορικά γεγονότα ο Θουκυδίδης;

Απάντηση: «Ακολουθώντας τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης ... κατά θέρος και χειμώνα (2.1.)» (σελ. 25).

Γ.

Η δομή του έργου

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΤΟΥ

1. Ποια θέματα περιλαμβάνονται στο πρώτο βιβλίο των Ιστοριών του Θουκυδίδη;

Απάντηση: «Στο 1ο βιβλίο εξετάζονται ... οι δυνάμεις των αντιπάλων» (σελ. 25).

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΥΦΟΣ

1. Ποια γλώσσα χρησιμοποιεί στο έργο του ο Θουκυδίδης; Να αναφέρετε τρεις χαρακτηριστικές γλωσσικές ιδιομορφίες.

Απάντηση: «Η γλώσσα του Θουκυδίδη ... ήσωντο, 1.49.6» (σελ. 26). Επίσης,

ως γλωσσικές ιδιομορφίες μπορούν να αναφερθούν και τα παρακάτω: «Αρχαιότεροι τύποι λέξεων ... άνταναγόμενοι, 1.29.4» (σελ. 26-27).

2. *Να αναφέρετε τρία (3) χαρακτηριστικά του θουκυδίδειου ύφους.*

Απάντηση: «Αρχαιότεροι τύποι λέξεων ... υψηλού λογοτεχνικού ύφους» (σελ. 26-27). Τα βασικά χαρακτηριστικά του ύφους του Θουκυδίδη αναφέρονται στο απόσπασμα: «Η συνεχής χρήση των αντιθέσεων ... υψηλού λογοτεχνικού ύφους» (σελ. 27).

3. *Τι επιδιώκει ο Θουκυδίδης με τη χρήση σύνθετων ρημάτων; Να αναφέρετε ένα παράδειγμα.*

Απάντηση: «Ρήματα σύνθετα ... άνταναγόμενοι, 1.29.4» (σελ. 26-27).

Πώς ξεκίνησε η εμφύλια διαμάχη στην Κέρκυρα

(Βιβλίο 3ο, κεφ. 70)

ΕΝΟΤΗΤΑ

1

1

Εισαγωγικά

Τι αφηγείται ο Θουκυδίδης στα κεφάλαια 70-81 του Γ' βιβλίου της Ιστορίας του;

Τα γεγονότα του εμφύλιου πολέμου που ξέσπασε στην Κέρκυρα το καλοκαίρι του 427 π.Χ. ανάμεσα σε δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς.

2

Κείμενο

Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες, τῶ μὲν λόγῳ ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένους διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσποιῆσαι. Καὶ ἔπρασον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. Καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς τε νεῶς καὶ Κορινθίας πρέσβεις ἀγουσῶν καὶ ἐς λόγους καταστάντων ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Ἀθηναίους μὲν ξύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ ξυγκείμενα, Πελοποννησίους δὲ φίλοι ὥσπερ καὶ πρότερον. Καὶ (ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ δήμου προειστήκει) ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην, λέγοντες Ἀθηναίους τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. Ὁ δὲ ἀποφυγὼν ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διὸς τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου· ζημίαι δὲ καθ' ἐκάστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. Ὀφλόντων δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ

ιερά ἰκετῶν καθεζομένων διὰ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδώσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλῆς ὦν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. Οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστί, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίους φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες τὸν τε Πειθίαν κτείνουσι καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν ἐς ἑξήκοντα· οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παροῦσαν.

3

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι
ἐστασίαζον,
ἐπειδὴ ἦλθον αὐτοῖς

οἱ αἰχμάλωτοι
οἱ ἐκ τῶν ναυμαχιῶν
περὶ Ἐπίδαμνον
ἀφεθέντες ὑπὸ Κορινθίων,
τῷ μὲν λόγῳ
διηγνημένοι τοῖς προξένοις

ὀκτακοσίων τάλαντων,
ἔργῳ δὲ
πεπεισμένοι
προσποιῆσαι Κέρκυραν
Κορινθίους.
Καὶ οὗτοι,
μετιόντες ἕκαστον τῶν πολιτῶν,
ἔπρασσον,
ὅπως ἀποστήσωσι τὴν πόλιν
Ἀθηναίων.
Καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς τε νεῶς.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Οἱ Κερκυραῖοι λοιπόν
βρίσκονταν σε εμφύλια διαμάχη,
ἀπὸ τότε που ἦρθαν σ' αὐτούς (στην Κέρ-
κυρα)

οἱ αιχμάλωτοι
που προέρχονταν ἀπὸ τις ναυμαχίες
για τὴν Επίδαμνο,
ἀφού ελευθερώθηκαν ἀπὸ τοὺς Κορινθίους,
φαινομενικά²
τελώντας ὑπὸ ἐγγύηση τῶν προξένων
(τους)

για οχτακόσια τάλαντα,
στην πραγματικότητα ὁμως
ἐπειδὴ πείστηκαν καὶ ἀνέλαβαν³
να φέρουν τὴν Κέρκυρα
με τὸ μέρος τῶν Κορινθίων.⁴
Καὶ αυτοί,⁵
πιάνοντας⁶ τὸν κάθε πολίτη χωριστά,
δούλευαν προδοτικά
για νὰ κάνουν τὴν πόλη νὰ ἀποστατήσει
ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους.
Καὶ, ἀφού ἔφτασε ἕνα ἀθηναϊκὸ πλοῖο

1. Ἡ μετοχή ὁμως μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ καὶ ἀναφορική (που εἶχαν ελευθερωθεῖ).

2. Κατὰ λέξη: με τὰ λόγια, ὅπως ἔλεγαν.

3. Με τὸ «πέιστηκαν καὶ ἀνέλαβαν» ἀποδίδουμε τὸ πεπεισμένοι.

4. Ελευθερα: νὰ προσπαθήσουν νὰ στρέψουν πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν Κορινθίων τὴν πολιτικὴ τῆς Κέρκυρας.

5. Αὐτοὶ που ἀπελευθερώθηκαν καὶ ἀνέλαβαν τὴν προδοσία.

6. Ἡ: πλησιάζοντας.

καὶ Κορινθίαις
ἀγουσῶν πρέσβεις
καὶ καταστάντων ἐς λόγους
ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι
εἶναι

ξύμμαχοι μὲν Ἀθηναίους
κατὰ τὰ ξυγκείμενα,
φίλοι δὲ Πελοποννησίους
ὥσπερ καὶ πρότερον.
Καὶ οὗτοι οἱ ἄνδρες
(Πειθίας γὰρ
ἦν ἐθελοπρόξενός τε
τῶν Ἀθηναίων
καὶ προειστήκει τοῦ δήμου)

ὑπάγουσιν αὐτὸν ἐς δίκην,
λέγοντες καταδουλοῦν

τὴν Κέρκυραν Ἀθηναίους.
Ὁ δὲ ἀποφυγὼν
ἀνθυπάγει
τοὺς πέντε πλουσιωτάτους
ἄνδρας αὐτῶν,
φάσκων τέμνειν
χάρακας
ἐκ τοῦ τεμένουσ
τοῦ τε Διὸς καὶ τοῦ Ἀλκινόου·
ζημία δὲ
καθ' ἐκάστην χάρακα
ἐπέκειτο στατήρ.
Ὁφλόντων δὲ αὐτῶν

καὶ καθεζομένων ἱκετῶν

καὶ ἓνα κορινθιακό,
που ἔφερον πρέσβεις,
καὶ αφοῦ ἦρθαν σε διαπραγματεύσεις,⁷
αποφάσισαν οἱ Κερκυραῖοι
να εἶναι
σύμμαχοι με τοὺς Ἀθηναίους,
σύμφωνα με τὴν ισχύουσα συνθήκη⁸
καὶ φίλοι με τοὺς Πελοποννησίους
ὅπως ακριβῶς καὶ πρωύτερα.
Καὶ αὐτοὶ οἱ ἄντρες
(γιατὶ κάποιος Πειθίας
ἦταν με δική του πρωτοβουλία πρόξενος
τῶν Ἀθηναίων
καὶ ἦταν αρχηγός του δημοκρατικῶν κόμ-
ματος)

τον σύρουν στο δικαστήριο
με τὴν κατηγορία⁹ ὅτι προσπαθεῖ να υπο-
δουλώσει

τὴν Κέρκυρα στους Ἀθηναίους.
Αὐτὸς τότε, αφοῦ αθώωθηκε,
κάνει αντιμίνυση¹⁰
στους πέντε πιο πλούσιους ἄντρες απ' αυ-
τούς,

με τὸν ισχυρισμό⁹ ὅτι κόβουν
τις φούργες¹¹ που στηρίζουν τα κλήματα
ἀπὸ το ἱερό ἔδαφος
του Δία καὶ του Ἀλκινόου·
καὶ ὡς πρόστιμο
για καθεμιά φούργα
εἶχε οριστεῖ ἓνας στατήρας¹².

Καὶ, αφοῦ αὐτοὶ καταδικάστηκαν να πλη-
ρῶσουν πρόστιμο
καὶ κατέφυγαν καὶ κάθισαν ὡς ἱκέτες

7. Οἱ πρέσβεις.

8. Δηλαδή: σύμφωνα με τις συμφωνίες που εἶχαν κάνει.

9. Μεταφράζουμε τις τροπικὲς μετοχές λέγοντες καὶ φάσκων με ἀντίστοιχες τροπικὲς επιρρηματικὲς ἐκφράσεις (μετάσταση) ἀντὶ γιὰ τὴν κατὰ λέξη μετάφραση λέγοντας καὶ ισχυριζόμενος.

10. Ἡ καταγγέλλει καὶ αὐτὸς με τὴ σειρὰ του στο δικαστήριο.

11. Τὶς βέργες που στηρίζουν τα κλήματα.

12. Μάλλον πρόκειται γιὰ τὸν κορινθιακὸ ἀργυρὸ στατήρα, που ἦταν ἴσος με ἓνα αττικὸ δίδραχμο. Ὁ αττικὸς στατήρας ἀντιστοιχοῦσε σε 20 δραχμὲς.

πρὸς τὰ ἱερὰ
 διὰ πλήθος τῆς ζημίας,
 ὅπως ἀποδοῶν
 ταξάμενοι,
 ὁ Πειθίας
 (ἐτύγγανε γὰρ ὦν
 καὶ βουλήσ)
 πείθει
 ὥστε χρῆσασθαι τῷ νόμῳ.
 Οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ
 ἐξείργοντο
 καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο
 τὸν Πειθίαν,
 ἕως ἔτι ἐστὶ βουλήσ,
 μέλλειν ἀναπέσειν τὸ πλήθος

 νομίζειν
 τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίους
 φίλους τε καὶ ἐχθρούς,
 ξυνίσταντό τε
 καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια
 ἐσελθόντες ἐς τὴν βουλήν
 ἐξαπιναίως
 κτείνουσι τὸν τε Πειθίαν
 καὶ ἐς ἐξήκοντα ἄλλους
 τῶν τε βουλευτῶν καὶ ιδιωτῶν·
 οἱ δέ τινες
 τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθία
 ὀλίγοι
 κατέφυγον ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη
 ἔτι παροῦσαν.

στους ναοὺς
 εξαιτίας της βαριάς χρηματικής ποινῆς,
 για να (πετύχουν) να πληρώσουν πρόστιμο
 ύστερα από συμφωνία για το ὕψος του,¹³
 ο Πειθίας
 (γιατί συνέβαινε να είναι
 και μέλος της βουλῆς)
 πείθει (τους Κέρκυραίους)
 (ὥστε) να κάνουν χρήση του νόμου.
 Αυτοὶ τότε, επειδὴ και από τον νόμο
 αποκλείονταν¹⁴
 και συνάμα μάθαιναν
 για τον Πειθία ὅτι,
 ὅσο ακόμα είναι μέλος της βουλῆς,
 θα καταφέρει να μεταπείσει την πλειοψη-
 φία
 να θεωρεῖ
 τους ἰδίους με τους Αθηναίους
 φίλους και εχθρούς,¹⁵
 ἔκαναν συνωμοσία¹⁶
 και, αφού πήραν μαχαίρια,
 μπαίνουν¹⁷ στη βουλή
 ξαφνικά
 και σκοτώνουν τον Πειθία
 και περίπου εξήντα ἄλλους¹⁸
 (από τους) βουλευτές και ιδιώτες·
 μερικοί ὁμως ἄλλοι
 ομοϊδεάτες του Πειθία,
 λίγοι στον αριθμό,
 κατέφυγαν στην αθηναϊκὴ τριήρη,
 που ἦταν ακόμα εκεί.¹⁹

13. Ἄλλη ἀποψη: ἀφού συμφωνήσουν για μια ἐξόφληση του προστίμου με δόσεις.

14. Ο νόμος απαγόρευε την πληρωμὴ του επιδικασμένου ποσού με δόσεις.

15. Δηλ. ὁποιους φίλους ἢ ὁποιους εχθρούς ἔχουν οι Αθηναῖοι να τους ἔχουν και οι Κέρκυραῖοι.

16. Κατὰ λέξη: ἐνώθησαν συνωμοτικά. Εξυπακούεται, βέβαια, ὅτι στη συνωμοσία συμμετείχαν ὄχι μόνο οι προδότες, ἀλλὰ και φίλοι τους που βρίσκονταν στην Κέρκυρα.

17. Μεταφράζουμε τη χρον. μετχ. ἐσελθόντες με ρῆμα και κατὰ παρτάξη με το κτείνουσι (κατὰ λέξη: ἀφού μῆχαν).

18. Δημοκρατικούς.

19. Δηλ. στην Κέρκυρα.

4 Απόδοση του νοήματος

Η στάση στην Κέρκυρα άρχισε, όταν έφτασαν σ' αυτήν οι αιχμάλωτοι που απελευθέρωσαν οι Κορίνθιοι με τον όρο να παραδώσουν σ' αυτούς την πόλη. Σε πρώτη φάση αυτοί συνωμοτούσαν για να αποστατήσει η πόλη από τους Αθηναίους, όταν όμως έφθασαν για διαπραγματεύσεις Αθηναίοι και Κορίνθιοι πρέσβεις, οι Κερκυραίοι αποφάσισαν να κρατήσουν φιλική στάση απέναντι και στους δύο. Σε δεύτερη φάση οι αιχμάλωτοι κατήγγειλαν τον Πειθία, εθελοπρόξενο των Αθηναίων, πως υποδουλώνει την πόλη σ' αυτούς, ο οποίος τελικά αθώωθηκε. Για εκδίκηση αυτός κατήγγειλε τους πιο πλούσιους απ' αυτούς για κοπή κλάδων απ' τα δέντρα που υπήρχαν στα τεμένη του Δία και του Αλκινόου. Επειδή αυτοί δεν μπορούσαν να καταβάλουν το πρόστιμο που τους επιβλήθηκε, κατέφυγαν ως ικέτες στα ιερά. Ο Πειθίας, απ' την άλλη πλευρά, που ήταν και βουλευτής, πείθει τη βουλή να εφαρμόσει τον νόμο. Κάτω απ' την πίεση αυτή και τον φόβο πως ο Πειθίας θα μετατρέψει την επιμαχία που συνδέει την Κέρκυρα με την Αθήνα σε συμμαχία, οι καταδικασμένοι σε συνεργασία με τους αιχμαλώτους και άλλους ολιγαρχικούς εισορμούν στη βουλή και δολοφονούν τον Πειθία μαζί με μερικούς άλλους. Μερικοί μάλιστα απ' αυτούς, που είχαν το ίδιο φρόνημα με τον Πειθία, κατόρθωσαν να καταφύγουν στο αθηναϊκό πλοίο που βρισκόταν ακόμη στην Κέρκυρα.

Η εμφύλια διαμάχη στην Κέρκυρα

Οι αποφάσεις των Κερκυραίων

Πολιτικές δίκες μεταξύ ολιγαρχικών και δημοκρατικών

Πραξικόπημα των ολιγαρχικών

5 Χωρισμός προτάσεων και αναλυτική σύνταξη

- οί γὰρ Κερκυραίοι ἔστασίαζον:** κύρια πρόταση. **ἔστασίαζον:** ρήμα. **οἱ Κερκυραίοι:** υποκείμενο.
- ἐπειδὴ [...]** **προσποίησαι:** δευτερεύουσα χρονική πρόταση. **ἦλθον:** ρήμα. **οἱ αἰχμάλωτοι:** υποκείμενο. **αὐτοῖς:** αντικείμενο. **οἱ ἐκ τῶν ναυμαχιῶν:** επιθετικός προσδιορισμός στο *αἰχμάλωτοι*. **ἐκ τῶν ναυμαχιῶν:** εμπρόθετος προσδιορισμός προέλευσης. **περὶ Ἐπίδαμον:** εμπρόθετος προσδιορισμός αναφοράς ή κατά άλλη άποψη τοπικός προσδιορισμός. **ἀφεθέντες:** χρονική μετοχή ή αναφορική. **οἱ αἰχμάλωτοι:** υποκείμενο της μετοχής. **ὑπὸ Κορινθίων:** εμπρόθετος προσδιορισμός ποιητικού αίτιου. **διηγνημένοι** (= *ἐπειδὴ διηγύηντο*), **πειπεσμένοι** (= *ἐπειδὴ πειπεσμένοι ἦσαν*): αιτιολογικές μετοχές. **οἱ αἰχμάλωτοι:** υποκείμενο των μετοχών. **τοῖς προξένοις:** δοτική προσωπική του προσώπου που ενεργεί στο *διηγνημένοι* (ποιητικό αίτιο). **ταλάντων:** γενική του τιμήματος. **ὄκτακοσίων:** επιθετικός προσδιορισμός στο *ταλάντων*. **τῷ λόγῳ – ἔργῳ:** δοτικές οργανικές (τρόπου). **προσποίησαι:** αντικείμενο της μετοχής *πειπεσμένοι*,

τελικό απαρέμφατο. **οί αιχμάλωτοι**: υποκείμενο του *προσποιῆσαι*. **Κορινθίους**: ἔμμεσο αντικείμενο του *προσποιῆσαι*. **Κέρκυραν**: ἄμεσο αντικείμενο του *προσποιῆσαι*.

3. **καὶ ἔπρασσον [...] μετιόντες**: κύρια πρόταση. **ἔπρασσον**: ρήμα. **οὔτοι**: υποκείμενο. **μετιόντες**: τροπική μετοχή. **οὔτοι**: υποκείμενο της μετοχής. **ἕκαστον**: αντικείμενο της μετοχής. **τῶν πολιτῶν**: γενική διαιρετική.
4. **ὅπως [...] τὴν πόλιν**: δευτερεύουσα τελική πρόταση. **ἀποστήσωσι**: ρήμα. **οὔτοι**: υποκείμενο. **Ἀθηναίων**: ἔμμεσο αντικείμενο του ρήματος. **τὴν πόλιν**: ἄμεσο αντικείμενο του ρήματος.
5. **καὶ ἀφικομένης [...] φίλοι**: κύρια πρόταση. **ἐψηφίσαντο**: ρήμα. **Κερκυραῖοι**: υποκείμενο. **εἶναι**: αντικείμενο (τελικό απαρέμφατο). **Κερκυραῖοι**: υποκείμενο του απαρεμφάτου (ταυτοπροσωπία). **ξύμμαχοι – φίλοι**: κατηγορούμενα. **Ἀθηναίους**: δοτική αντικειμενική από το *ξύμμαχοι*. **Πελοποννησίους**: δοτική αντικειμενική από το *φίλοι*. **κατὰ τὰ ξυγκείμενα** (επιθετική μετοχή): εμπρόθετος προσδιορισμός συμφωνίας. **ἀφικομένης** (= *ἐπεὶ ἀφίκετο*), **καταστάντων** (= *ἐπεὶ κατέστησαν*): χρονικές μετοχές, γενικές απόλυτες. (*Ἀττικῆς*) **νεὼς καὶ** (*Κορινθίας*) **νεὼς** (εννοείται): υποκείμενα της μετοχής *ἀφικομένης*. Πρέπει να προσέξουμε ότι η μετοχή *ἀφικομένης* χρησιμοποιήθηκε σε ενικό αριθμό, αν και έχει δύο υποκείμενα, *Ἀττικῆς νεὼς* και *Κορινθίας νεὼς*, σε αντίθεση με την παρακάτω μετοχή *ἀγουσῶν*, που χρησιμοποιήθηκε σε πληθυντικό αριθμό. **τῶν πρέσβων**: εννοούμενο υποκείμενο της μετοχής *καταστάντων*. **ἐς λόγους**: εμπρόθετος προσδιορισμός σκοπού (ή εκφράζει είσοδο σε μια κατάσταση). **Ἀττικῆς – Κορινθίας**: επιθετικοί προσδιορισμοί στο *νεὼς* και στο εννοούμενο *νεὼς*, αντίστοιχα. **ἀγουσῶν** (= *αἱ ἦγον*): επιθετική μετοχή, συνημμένη στα (*Ἀττικῆς*) *νεὼς* και (*Κορινθίας*) *νεὼς* (εννοείται). **πρέσβεις**: αντικείμενο στη μετοχή *ἀγουσῶν*.
6. **ὥσπερ καὶ πρότερον** (εννοείται *φίλοι Πελοποννησίους ἦσαν*): δευτερεύουσα αναφορική παραβολική πρόταση. **ἦσαν**: εννοούμενο ρήμα. **Κερκυραῖοι**: εννοούμενο υποκείμενο. **φίλοι**: εννοούμενο κατηγορούμενο. **Πελοποννησίους**: εννοούμενη δοτική αντικειμενική από το *φίλοι*. **πρότερον**: επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου.
7. **καὶ – ὑπάγουσιν [...] καταδουλοῦν**: κύρια πρόταση. **ὑπάγουσιν**: ρήμα. **οἱ ἄνδρες**: υποκείμενο. **αὐτόν**: αντικείμενο. **οὔτοι**: επιθετικός προσδιορισμός στο *οἱ ἄνδρες*. **ἐς δίκην**: εμπρόθετος προσδιορισμός σκοπού ή εκφράζει είσοδο σε μια κατάσταση. **λέγοντες**: τροπική μετοχή. **οἱ ἄνδρες**: υποκείμενο της μετοχής. **καταδουλοῦν**: αντικείμενο της μετοχής *λέγοντες*, ειδικό απαρέμφατο. **αὐτόν**: υποκείμενο στο *καταδουλοῦν*. **τὴν Κέρκυραν**: ἄμεσο αντικείμενο του *καταδουλοῦν*. **Ἀθηναίους**: ἔμμεσο αντικείμενο του *καταδουλοῦν*.
8. **ἦν γὰρ [...] τῶν Ἀθηναίων**: κύρια παρενθετική πρόταση. **ἦν**: ρήμα. **Πειθίας**: υποκείμενο. **ἔθελοπρόξενος**: κατηγορούμενο. **τῶν Ἀθηναίων**: γενική αντικειμενική ή κτητική από το *ἔθελοπρόξενος*.
9. **καὶ τοῦ δήμου προειστήκει**: κύρια παρενθετική πρόταση. **προειστήκει**: ρήμα. **Πειθίας**: εννοούμενο υποκείμενο. **τοῦ δήμου**: αντικείμενο.
10. **ὁ δὲ ἀποφυγῶν [...] Ἀλκίνοῦ**: κύρια πρόταση. **ἀνθυπάγει**: ρήμα. **ὁ δὲ**: υποκείμενο. **τοὺς ἄνδρας**: αντικείμενο. **πέντε**: επιθετικός προσδιορισμός στο *ἀνδρας*. **τοὺς πλουσιωτάτους**: επιθετικός προσδιορισμός στο *πέντε ἄνδρας*.

- αὐτῶν:** γενική διαιρετική. **ἀποφυγῶν** (= *ἐπεὶ ἀπέφυγε*): χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. **φάσκων:** τροπική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. **τέμνειν:** αντικείμενο της μετοχής *φάσκων*, ειδικό απαρέμφατο. **ἄνδρας:** υποκείμενο του *τέμνειν*. **χάρακας:** αντικείμενο του *τέμνειν*. **ἐκ τοῦ τεμένους:** εμπρόθετος προσδιορισμός τόπου-προέλευσης. **τοῦ Διός, τοῦ Ἀλκίνου:** γενικές κτητικές στο *τεμένους*.
- 11. ζημία [...] στατήρ:** κύρια πρόταση. **ἐπέκειτο:** ρήμα. **στατήρ:** υποκείμενο. **ζημία:** κατηγορούμενο. **κατὰ χάρακα:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει διανομή. **ἐκάστην:** κατηγορηματικός προσδιορισμός στο *χάρακα*.
- 12. ὀφλόντων [...] τῆς ζημίας – ὁ Πειθίας – πείθει:** κύρια πρόταση. **πείθει:** ρήμα. **ὁ Πειθίας:** υποκείμενο. **ὀφλόντων** (= *ἐπεὶ ὠφλον*), **καθεζομένων** (= *ἐπεὶ ἐκαθήζοντο*): χρονικο-αιτιολογικές μετοχές, γενικές απόλυτες. **αὐτῶν:** υποκείμενο των μετοχών. **ἴκετῶν:** επιρρηματικό κατηγορούμενο τρόπου. **πρὸς τὰ ἱερά:** εμπρόθετος προσδιορισμός τόπου. **διὰ πλῆθος:** εμπρόθετος προσδιορισμός αιτίας. **τῆς ζημίας:** γενική κτητική από το *πλῆθος*.
- 13. ὅπως ταξάμενοι ἀποδώσιν:** δευτερεύουσα τελική πρόταση. **ἀποδώσιν:** ρήμα. **οὗτοι:** εννοούμενο υποκείμενο. **τὴν ζημίαν:** εννοούμενο αντικείμενο. **ταξάμενοι:** χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος.
- 14. ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλής ὦν:** κύρια παρενθετική πρόταση. **ἐτύγχανε:** ρήμα. **Πειθίας:** εννοούμενο υποκείμενο. **ὦν:** κατηγορηματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. **βουλής:** γενική κατηγορηματική διαιρετική.
- 15. ὥστε τῷ νόμῳ χρῆσασθαι:** δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση (η πρόταση ουσιαστικά είναι αντικείμενο του *πείθει* της πρότασης 12, αφού το *ὥστε* + *ἀπαρέμφ.* μετά από τα ρήματα *πείθω*, *παρασκευάζω*, *δέομαι*, *ψηφίζομαι* ισοδυναμεί με απλό τελικό απαρέμφατο). **χρῆσασθαι:** απαρέμφατο με ισχύ ρήματος. **τοὺς Κερκυραίους:** εννοούμενο υποκείμενο του απαρεμφάτου. **τῷ νόμῳ:** αντικείμενο.
- 16. οἱ δὲ ξυνίσταντο τε:** κύρια πρόταση. **ξυνίσταντο:** ρήμα. **οἱ δέ:** υποκείμενο.
- 17. ἐπειδὴ [...] ἐξείργοντο:** δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση. **ἐξείργοντο:** ρήμα. **οἱ δέ:** εννοούμενο υποκείμενο. **τῷ νόμῳ:** δοτική οργανική (μέσου)· εννοείται ως αντικείμενο στο *ἐξείργοντο* το *τοῦ ταξάμενοι ἀποδοῦναι*.
- 18. καὶ ἅμα [...] τὸν Πειθίαν – μέλλειν [...] νομίζειν:** δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση. **ἐπυνθάνοντο:** ρήμα. **οἱ δέ:** εννοούμενο υποκείμενο. **τὸν Πειθίαν:** ἄμεσο αντικείμενο του ρήματος. **μέλλειν** (ειδικό απαρέμφατο): ἔμμεσο αντικείμενο του ρήματος. **τὸν Πειθίαν:** και υποκείμενο του *μέλλειν*. **ἀναπέσειν:** αντικείμενο του *μέλλειν*, τελικό απαρέμφατο. **τὸν Πειθίαν:** υποκείμενο του *ἀναπέσειν*. **τὸ πλῆθος:** ἄμεσο αντικείμενο του *ἀναπέσειν*. **νομίζειν** (τελικό απαρέμφατο): ἔμμεσο αντικείμενο του *ἀναπέσειν*. **τὸ πλῆθος:** και υποκείμενο του *νομίζειν*. **φίλους – ἐχθρούς:** αντικείμενα του *νομίζειν*. **τοὺς αὐτούς:** επιθετικός προσδιορισμός στα *φίλους*, *ἐχθρούς* (πρβ. τη σύνταξη στη φράση *νομίζω θεούς*). Κατά άλλη άποψη θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε το *τοὺς αὐτούς* αντικείμενο και τα *ἐχθρούς* και *φίλους* κατηγορούμενα. **Ἀθηναίους:** δοτική αντικειμενική στο *τοὺς αὐτούς*.
- 19. ἕως ἔτι [...] ἐστί:** δευτερεύουσα χρονική πρόταση. **ἐστί:** ρήμα. **Πειθίας:** υποκείμενο. **βουλής:** γενική κατηγορηματική διαιρετική. **ἔτι:** επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου.
- 20. καὶ λαβόντες [...] ἐς ἐξήκοντα:** κύρια πρόταση. **κτείνουσι:** ρήμα. **οἱ δέ:** εννο-

ούμενο υποκειμένο. **τὸν Πειθίαν – ἄλλους**: αντικείμενα. **ἐς ἐξήκοντα** (ποσό κατά προσέγγιση): εμπρόθετος ως επιθετικός προσδιορισμός στο *ἄλλους*. Τα αριθμητικά με τις προθέσεις *ὡς, ἀμφί, εἰς, περί, ὑπέρ* χρησιμοποιούνται ως ονόματα, ουσιαστικά ή επίθετα και με συντακτική θέση υποκειμένου, αντικειμένου, κατηγορουμένου, επιθετικού προσδιορισμού κτλ. **τῶν βουλευτῶν, ἰδιωτῶν**: γενικές διαιρετικές. **ἐσελθόντες** (= *ἐπεὶ ἐσήλθον*): χρονική μετοχή που προσδιορίζει χρονικά το ρήμα *κτείνουσι*. **ἐς τὴν βουλήν**: εμπρόθετος προσδιορισμός τόπου (κίνηση σε τόπο). **ἐξαπινάϊως**: επιρρηματικός προσδιορισμός τρόπου. **λαβόντες** (*ἐπεὶ ἔλαβον*): χρονική μετοχή που προσδιορίζει χρονικά το *ἐσελθόντες κτείνουσι*, δηλαδή οι χρονικές μετοχές *λαβόντες* και *ἐσελθόντες* δεν προσδιορίζουν κατά τον ίδιο τρόπο το ρήμα, αλλά η πρώτη προσδιορίζει τη δεύτερη + το ρήμα και η δεύτερη μόνο το ρήμα· γι' αυτό και δε συνδέονται κατά παράταξη. **ἐγχειρίδια**: αντικείμενο της μετοχής *λαβόντες*.

- 21. οἱ δέ τινες [...] παρούσαν**: κύρια πρόταση. **κατέφυγον**: ρήμα. **οἱ δέ τινες**: υποκειμένο. **ἐς τὴν τριήρη**: εμπρόθετος προσδιορισμός τόπου (κίνηση σε τόπο). **τὴν Ἄττικὴν**: επιθετικός προσδιορισμός. **παρούσαν** (*ἢ παρήν*): επιθετική μετοχή, συνημμένη στο *τριήρη*. **ἔτι**: επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου. **ὀλίγοι**: επιθετικός προσδιορισμός στο *οἱ δέ τινες*. **τῆς γνώμης**: γενική κατηγορηματική ιδιότητας (εννοείται η μετοχή *ὄντες*). **τῆς αὐτῆς**: επιθετικός προσδιορισμός στο *γνώμης*. **τῷ Πειθίᾳ**: δοτική αντικειμενική στο *τῆς αὐτῆς*.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

- Ο σύνδεσμος *ἐπειδὴ* εισάγει: α. δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις (= όταν, αφού), β. δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις (= επειδὴ, αφού).
- Απόλυτη λέγεται η μετοχή της οποίας το υποκειμένο δεν έχει καμία άλλη συντακτική θέση μέσα στην πρόταση: *ἀφικομένης νεώς...*
- Η γενική που εξαρτάται από επίθετα ή επιρρήματα υπερθετικού βαθμού κατά κανόνα είναι διαιρετική: *αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους*.

6

Παρατηρήσεις για την κατανόηση του κειμένου

1. Το θέμα της ευρύτερης ενότητας που αρχίζει με το κεφ. 70

Ο **εμφύλιος πόλεμος** στην Κέρκυρα το καλοκαίρι του 427 π.Χ., μια από τις πιο σκοτεινές σελίδες στην ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου που αφηγείται ο Θουκυδίδης, και οι **ηθικές** του **συνέπειες** στις υπόλοιπες ελληνικές πόλεις.

2. Η πολιτική κατάσταση στην Κέρκυρα τις παραμονές του εμφύλιου σπαραγμού

Στο κεφ. 70 ο ιστορικός παρουσιάζει την πολιτική κατάσταση που επικρατούσε στην Κέρκυρα, η οποία οδήγησε στον εμφύλιο πόλεμο μεταξύ ολιγαρχικών και δημοκρατικών.

Αρχικά γίνεται αναφορά στην **απελευθέρωση** των 250 Κερκυραίων αιχμαλώτων, οι οποίοι είχαν συλληφθεί *ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν* (κυρίως από τη ναυμαχία στα Σύβοτα, τέλος Αυγούστου-αρχές Σεπτεμβρίου του 433 π.Χ.) και για πέντε ολόκληρα χρόνια οι Κορίνθιοι τους κρατούσαν με πολλές περιποιήσεις

στην πόλη τους, με προφανή σκοπό να ασκήσουν, όποτε το επέτρεπαν οι περιστάσεις, πολιτική επιρροή στην Κέρκυρα υπέρ της Κορίνθου (βλ. Βιβλ. Ι 55: *τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν οἱ ἦσαν δοῦλοι ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλασσαν καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν*). Οι Κερκυραίοι αυτοί, που κρατήθηκαν, όπως φαίνεται, για πολλά χρόνια αιχμάλωτοι, προέρχονταν από τις μεγαλύτερες και ισχυρότερες κερκυραϊκές οικογένειες (βλ. Ι 55: *ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως*).

Επιστρέφοντας οι αιχμάλωτοι αυτοί (επιφανείς Κερκυραίοι ολιγαρχικών φρονημάτων) στην Κέρκυρα, **ενεργούν συνωμοτικά** προσεγγίζοντας κρυφά και μεθοδικά έναν έναν πολίτη, με σκοπό, όπως αναφέρεται, να αποσπάσουν την Κέρκυρα από την επιρροή των Αθηναίων και να μην επιτρέψουν να προσχωρήσει αυτή στην Αθηναϊκή συμμαχία.

Στη συνέχεια, στην εσωτερική διένεξη των Κερκυραίων **παρεμβαίνουν οι «μεγάλες δυνάμεις»** (Αθήνα και Κόρινθος), οι οποίες στέλνουν ένα πολεμικό πλοίο (μια τριήρη) η καθεμία με πρέσβεις (επίσημους απεσταλμένους των πόλεών τους).

Στη **δημόσια συζήτηση** που ακολουθεί αποφασίζεται με ψηφοφορία να παραμείνει η πόλη σύμμαχος των Αθηναίων και παράλληλα να διατηρήσει φιλικές σχέσεις με τους Πελοποννησίους.

Ακολουθεί μια **πολιτική δίωξη του Πειθία**, του ηγέτη των δημοκρατικών, από τους Κερκυραίους ολιγαρχικούς. Ο κατηγορούμενος αθώνεται και **καταγγέλλει** με τη σειρά του τους πέντε πιο πλούσιους ολιγαρχικούς Κερκυραίους, οι οποίοι πιθανώς είχαν την επίβλεψη του «τεμένου του Διός», ότι *τέμνουσι χάρακας*, δηλαδή κόβουν συστηματικά φούρκες για τα κλήματα, είτε για προσωπική χρήση είτε για πώληση. Η κατάσταση με μηνύσεις και αντιμηνύσεις **έχει οξυνθεί επικίνδυνα**.

Οι κατηγορούμενοι **καταδικάζονται** σε καταβολή υψηλού προστίμου, καταφεύγουν ικέτες ζητώντας διαπραγμάτευση για το ύψος του ποσού ή πληρωμή σε δόσεις και, οδηγούμενοι σε αδιέξοδο, συνωμοτούν με τους ομοϊδεάτες τους και δολοφονούν μέσα στη βουλή τον Πειθία και άλλους, εξήντα περίπου, βουλευτές και ιδιώτες. Λίγοι, ζητώντας τη σωτηρία, καταφεύγουν στην αθηναϊκή τριήρη. Η εμφύλια σύγκρουση έχει αρχίσει.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, βλέπουμε ότι στο κεφάλαιο αυτό ο ιστορικός **μεθοδικά** παρουσιάζει την **κλιμάκωση** της εμφύλιας διαμάχης στην Κέρκυρα, η οποία οδηγεί **νομοτελειακά** στην έκρηξη του εμφύλιου πολέμου. Στην αφήγηση των γεγονότων προβάλλονται οι αντιμαχόμενες πολιτικές παρατάξεις στην Κέρκυρα (ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί), οι οποίες λυσοσδώς αγωνίζονται για την **κατάκτηση της εξουσίας**, ενώ πίσω από τη διένεξή τους διαφαίνεται η **αντιδικία μεταξύ κοινωνικών ομάδων** (του λαού και των επιφανών-πλούσιων Κερκυραίων). Διακρίνεται όμως και ο **«ξένος παράγοντας»** (Αθηναίοι και Κορίνθιοι), ο οποίος με την ωμή και απροκάλυπτη παρέμβασή του υποδαυλίζει τα πάθη μεταξύ των πολιτών.

3. Η ταξική διαφορά μεταξύ δημοκρατικών και ολιγαρχικών

Η αντιπαλότητα ανάμεσα στους δημοκρατικούς και στους ολιγαρχικούς στην Κέρκυρα –αλλά και σ’ όλες τις ελληνικές πόλεις του αρχαίου κόσμου– ερμηνεύεται και από την ταξική τους διαφορά.

Συγκεκριμένα, οι πολίτες που είχαν ολιγαρχικά φρονήματα ανήκαν στις **ανώτερες κοινωνικές και εισοδηματικές τάξεις**, δηλαδή κατάγονταν από παλιές κι αρχοντικές οικογένειες («μεγάλα τζάκια») και ήταν εύποροι. Η οικονομική επιφάνεια των ανθρώπων αυτών φαίνεται στο κείμενο από την εγγύηση που δόθηκε για την απελευθέρωση των αιχμαλώτων (800 τάλαντα, ποσό πραγματικά εξωφρενικό συγκριτικά με τα απαντώμενα αλλού λύτρα), αλλά και από την καταγγελία του Πειθία εναντίον των *πλουσιωτάτων πέντε ανδρών*, στους οποίους επιδικάστηκε υψηλό πρόστιμο.

Αντίθετα, οι δημοκρατικοί πολίτες ήταν η μεγάλη μάζα του λαού, τα «**λαϊκά στρώματα**», που ήταν φτωχότερα.

Αν εξετάσουμε τα γεγονότα στην Κέρκυρα μέσα απ' αυτό το πρίσμα, θα κατανοήσουμε ότι τελικά ο εμφύλιος πόλεμος έχει ως γενικότερο και βαθύτερο αίτιο την **πάλη των τάξεων**, τη διαμάχη μεταξύ τους για την εξουσία, για πολιτική επικράτηση.

Όσα γίνονται τις παραμονές του εμφύλιου πολέμου στην Κέρκυρα –η δίκη των *ολίγων* (βλ. *άνθυπάγει [...] φάσκων τέμνειν χάρακας [...]*), η καταδίκη τους σε υπέρογκο πρόστιμο (βλ. *ζημία καθ' ἐκάστην χάρακα επέκειτο στατήρ*) και η άρνησή τους να καταβάλουν το ποσό που τους επιδικάστηκε, κυρίως εξαιτίας του φόβου τους ότι θα οδηγηθούν σε οικονομικό αφανισμό–, όλα συνηγορούν στην ερμηνεία ότι πίσω από τη διαμάχη και τη λυσσαλέα σύγκρουση που κλιμακώνεται στα επόμενα κεφάλαια υποκρύπτονται **οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα** αλλά και **ταξικό μίσος**.

4. Η ανάμιξη των Κορινθίων

Οι Κορίνθιοι **μεθοδικά προετοιμάζουν** την παρέμβασή τους στα εσωτερικά της Κέρκυρας: Κρατούν στην πόλη τους για τρία ολόκληρα χρόνια τους ολιγαρχικών φρονημάτων Κερκυραίους αιχμαλώτους που είχαν συλλάβει, ασκούν επάνω τους πολιτική επιρροή (και, προφανώς, στο πολιτικό αυτό «παιχνίδι» τούς υπόσχονται πολιτικά ανταλλάγματα) και τους απελευθερώνουν, όταν κρίνουν πως είναι πλέον ώριμες οι συνθήκες, με σαφή αποστολή να δράσουν συνωμοτικά υπέρ των συμφερόντων της Κορίνθου και των Πελοποννησίων.

Επίσης **ενισχύουν τη διαπραγματευτική τους θέση** στέλνοντας στην Κέρκυρα ένα πολεμικό πλοίο (μια τριήρη), η παρουσία του οποίου, όπως είναι φανερό, παρέχει ασφάλεια στους Κερκυραίους ολιγαρχικούς και τους ενισχύει στις συνωμοτικές και πραξικοπηματικές ενέργειές τους.

Οι Κορίνθιοι λοιπόν, όπως διαπιστώνουμε από τα πιο πάνω, ακολουθούν την πάγια τακτική και τη **σταθερή πολιτική** όλων των μεγάλων δυνάμεων απέναντι σε μικρότερα και λιγότερο ισχυρά κράτη. Κινούνται **δόλια**, βρίσκοντας συμμάχους στο εσωτερικό των κρατών αυτών, με κίνητρο την **εξυπηρέτηση των συμφερόντων** τους. Η κατάληξη φαίνεται σε μεγάλο βαθμό προδιαγεγραμμένη: Η πολιτική ουδετερότητα της Κέρκυρας είναι ανέφικτη και η κοινωνία της γίνεται βορά στις ορέξεις των «μεγάλων συμμάχων» της.

5. Το ποσό της εγγύησης

Το ποσό των 800 ταλάντων που δόθηκε ως εγγύηση φαίνεται υπέρογκο, αν λάβουμε υπόψη μας ότι τα «λύτρα» που δίνονταν συνήθως για την απελευθέρω-

ση αιχμαλώτων ήταν ύψους δύο μων για κάθε άνδρα –όπως μας πληροφορεί ο Ηρόδοτος– ή πέντε μων –όπως αναφέρει ο Δημοσθένης– ή ενός ταλάντου – όπως αναφέρει σε άλλο σημείο της ιστορίας του (Η 83 2) ο Θουκυδίδης.

Ίσως το ποσό αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι άνδρες που απελευθερώθηκαν, και μάλιστα μαζικά, ήταν ο «αφρός» της κερκυραϊκής κοινωνίας, μέλη των πλουσιότερων και ισχυρότερων οικογενειών της πόλης της Κέρκυρας.

Επίσης, υπάρχει και η άποψη ότι το ύψος της εγγύησης δεν αληθεύει. Πιθανότατα, οι αιχμάλωτοι, επιστρέφοντας στην Κέρκυρα, έκαναν λόγο για ένα τόσο μεγάλο χρηματικό ποσό για να γίνει πιστευτή από την τοπική κοινωνία η απελευθέρωσή τους, για να φανεί δηλαδή πως αφέθηκαν ελεύθεροι μόνον αφού υποσχέθηκαν να πληρώσουν τόσο πολλά. Τέλος, υπάρχει και η άποψη ότι το συνολικό ποσό δεν ήταν 800 τάλαντα αλλά 800 μνες (= 13 τάλαντα), δηλαδή περίπου 3 μνες ανά άτομο.

6. Η αντίθεση λόγῳ – ἔργῳ

Ο Θουκυδίδης, για να εξηγήσει τους λόγους της απελευθέρωσης των Κερκυραίων αιχμαλώτων, προβάλλει **διπλή αιτιολόγηση**.

Από τη μια παρουσιάζει τη **φαινομενική αιτία** (λόγῳ): την εγγύηση, τα «λύτρα», που έδωσαν οι πρόξενοί τους στην Κόρινθο.

Από την άλλη μεριά ο ιστορικός δεν παραλείπει να παρουσιάσει τους **πραγματικούς λόγους** (ἔργῳ) της απελευθέρωσής τους, την άσκηση επιρροής στους Κερκυραίους πολίτες ώστε να αποφασίσουν την προσχώρηση της πόλης τους στην Πελοποννησιακή συμμαχία.

Η **αντίθεση** ἔργῳ – λόγῳ, η οποία φανερώνει **επίδραση της σοφιστικής** στη σκέψη του ιστορικού, είναι **θεμελιακή** στο έργο του Θουκυδίδη. Με αυτόν τον τρόπο, ο ιστορικός, διαχωρίζοντας, όπως φάνηκε προηγουμένως τη φαινομενική από την πραγματική αιτία, **εμβαθύνει** και αποκαλύπτει τα πραγματικά αίτια των γεγονότων. Αποτελεί λοιπόν **στοιχείο αντικειμενικότητας** και βασική μεθοδολογική αρχή στην προσπάθειά του για **εξακρίβωση της ιστορικής αλήθειας**.

7. Η απόφαση της συνέλευσης των Κερκυραίων

Στις διαβουλεύσεις που γίνονται στην Κέρκυρα μετά την εμφάνιση των δύο πλοίων (της αθηναϊκής και της κορινθιακής τριήρους) στο λιμάνι της, αποφασίζεται **πολιτική ουδετερότητα**: Επανακυρώνεται η αμυντική συμμαχία (*ἐπιμαχία*) μεταξύ Αθήνας και Κέρκυρας και ανανεώνονται οι φιλικές σχέσεις Κέρκυρας-Κορίνθου.

Είναι φανερό η προσπάθεια που καταβάλλουν οι Κερκυραίοι να μην εμπλακούν στη διαμάχη Αθηναίων-Πελοποννησίων και να διατηρήσουν στάση **ουδέτερη** και **ανεξάρτητη**. Πρόκειται αναμφίβολα για έναν (πρόσκαιρο, όπως αποδεικνύεται, και ίσως καταδικασμένο) **πολιτικό συμβιβασμό**, που προϋποθέτει ωστόσο **γενναιότητα** και **πατριωτισμό**, αρετές που ακυρώνονται όμως από τα πολιτικά πάθη που εξάπτονται και από τις ωμές παρεμβάσεις των «μεγάλων δυνάμεων». Η στάση των Κερκυραίων –που μπορούμε να θεωρήσουμε ότι δεν ήταν ολότελα απαλλαγμένη από κάποια **ιδιοτέλεια**, αφού απέβλεπαν στην προάσπιση των κυριαρχικών τους

συμφερόντων– αποτελεί **διπλωματικό ελιγμό**, που δηλώνει ακριβή **υπολογισμό των συμφερόντων τους** και **πολιτικό ρεαλισμό**, τα μόνα «όπλα» που διαθέτουν οι μικροί και ανίσχυροι, όταν διαπραγματεύονται με τους ισχυρούς.

8. Η δράση και τα μέσα που μετέρχονται οι ολιγαρχικοί προκειμένου να επικρατήσουν

Οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί, ενεργώντας κάτω από την επιρροή, την προστασία και την ενίσχυση των Κορινθίων, **αρχικά** πλησιάζουν κατ' ιδίαν τους συμπολίτες τους, προσπαθώντας να τους πείσουν να απομακρυνθούν από την επιρροή της Αθήνας και με απώτερο στόχο να διαμορφώνουν τους συσχετισμούς στην κερκυραϊκή κοινωνία κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η Κέρκυρα να προσδεθεί στην Πελοποννησιακή συμμαχία.

Έπειτα, σύρουν σε δίκη πολιτικής σκοπιμότητας τον Πειθία, τον αρχηγό των δημοκρατικών, με στόχο να τον εξοντώσουν πολιτικά.

Και οι δύο αυτές ενέργειές τους δείχνουν **δολιότητα** και **υστεροβουλία**.

Μετά την αθώωση του Πειθία (η οποία ήταν μάλλον αναμενόμενη, καθώς οι κατηγορίες εναντίον του ήταν αστήρικτες) και, ενώ η πολιτική κατάσταση στρέφεται εναντίον τους, καθώς ο Πειθίας και οι δημοκρατικοί απαντούν με αντιμήνυση στις προκλήσεις τους, «ρίχνουν τις μάσκες»: Κάνουν **πραξικόπημα**. Οπλισμένοι εισβάλλουν στη βουλή και δολοφονούν εν ψυχρώ τον Πειθία και άλλους δημοκρατικούς βουλευτές και Κερκυραίους πολίτες. Στόχος τους είναι η **φυσική εξόντωση** των αρχηγών της δημοκρατικής παράταξης και η **αποδυνάμωσή** της και παράλληλα η **τρομοκράτηση** της κερκυραϊκής κοινωνίας. Προφανώς αποβλέπουν στη δημιουργία **σύγχυσης** και **πανικού**, που θα οδηγήσει, σύμφωνα με τα σχέδιά τους, στην αναζήτηση των Κορινθίων ως σωτήρων.

9. Τα αίτια που οδηγούν τους Κερκυραίους ολιγαρχικούς στο πραξικόπημα

Ο Θουκυδίδης ερμηνεύει διπλά την απόφαση των Κερκυραίων ολιγαρχικών να στασιάσουν:

Από τη μια, βρέθηκαν σε αδιέξοδο σχετικά με την επιβολή προστίμου (*ἐπειδὴ τῶ τε νόμῳ ἐξείργοντο*), καθώς ήταν νομικά αδύνατο να μη συμμορφωθούν στην απόφαση του δικαστηρίου και να μην πληρώσουν το πρόστιμο που τους είχε επιβληθεί.

Από την άλλη, θεωρούσαν ότι, εξαιτίας της δράσης του Πειθία (βλ. *ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν [...] νομίζειν*), ήταν πολύ πιθανή η προσχώρηση της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία.

Έτσι, από τη μια **εξωθήθηκαν** στην ενέργεια αυτή, καθώς είχαν περιέλθει σε πολύ δύσκολη κατάσταση, και από την άλλη προέβησαν στην ενέργεια αυτή από **πολιτική σκοπιμότητα**, για να υπηρετήσουν τα συμφέροντα της παράταξής τους και των ισχυρών τους «φίλων».

10. Ο ρόλος και το ήθος του Πειθία – Οι κρίσεις του ιστορικού γι' αυτόν

Ο αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης στην Κέρκυρα φαίνεται πως ήταν **ισχυρός** και **ικανός πολιτικός άνδρας**. Ασκεί σημαντική επιρροή στους συμπολίτες του

και έχει πετύχει σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο πολίτευμα της πόλης του, που τείνει να εκδημοκρατιστεί (βλ. πιο κάτω). Επίσης φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά τη «βουλή», της οποίας είναι μέλος, καθώς, όπως μας πληροφορεί ο ιστορικός, πετυχαίνει να εφαρμοστεί απαρέγκλιτα ο νόμος κατά των *πέντε πλουσιωτάτων ανδρών*.

Ωστόσο εμπλέκεται σε προσωπική διαμάχη με τους ολιγαρχικούς Κερκυραίους που του έκαναν μήνυση και, για να τους εκδικηθεί, τους σύρει κι αυτός σε δίκη, πράξη που αναμφίβολα μαρτυρεί **μικρότητα** και **μισαλλοδοξία**. Θα πρέπει να προσεχθεί ότι ο αρχηγός των δημοκρατικών ασκεί προφανώς την επιρροή του στη βουλή, ώστε να επιδικαστεί υψηλό πρόστιμο στους κατηγορούμενους, το οποίο δε θα μπορούσαν να πληρώσουν εφάπαξ, καθώς, ως γαιοκτήμονες, είχαν βέβαια μεγάλη περιουσία, αλλά δεν είχαν στα χέρια τους τόσο μεγάλο χρηματικό ποσό σε μετρητά. Επίσης, ο Πειθίας γνώριζε ότι ο νόμος προέβλεπε πως αυτοί που οφείλουν στο δημόσιο, αν δεν εξοφλήσουν την οφειλή τους μέχρι ορισμένη προθεσμία, καθίστανται *ἄτιμοι*, δηλαδή χάνουν τα πολιτικά τους δικαιώματα. Είναι προφανές λοιπόν ότι τους παγίδευσε και μεθοδικά τους εξωθούσε σε **οικονομικό και πολιτικό αφανισμό**.

Θα πρέπει να προσεχθεί ότι **ο ιστορικός δε σχολιάζει** την πράξη του Πειθία. Η αποφυγή κάθε σχολίου (άμεσου είτε έμμεσου) θα πρέπει να ερμηνευθεί ως **επιδίωξη αντικειμενικότητας** και **ρεαλιστική αναγνώριση** του βασικού παράγοντα που ερμηνεύει την ανθρώπινη συμπεριφορά και τα ιστορικά γεγονότα: των ανθρώπινων **παθών** και, κατ' επέκταση, της **φύσης** των ανθρώπων.

Και πράγματι, όπως φαίνεται πολύ καθαρά στην ιστορική αφήγηση, τα γεγονότα που διαδέχονται την ενέργεια του Πειθία αποκαλύπτουν την **ιστορική νομοτέλεια**: Μηνύοντας τους πέντε επιφανέστερους και πλουσιότερους Κερκυραίους πολίτες με καταγγελίες που αφορούσαν κοινωνικές προκλήσεις και δείχνοντας την αδιαλλαξία του στην πρότασή τους για διαπραγμάτευση, επιδεικνύει **εκδικητική μανία** και **πολιτική εμπάθεια**, μοιραία για τον ίδιο και καταστροφική για την Κέρκυρα, που οδηγείται σε εμφύλιο σπαραγμό.

11. Το κοινωνικό και πολιτικό κλίμα που διαμορφώνεται στην Κέρκυρα μετά την εξόντωση του Πειθία και των άλλων δημοκρατικών

Μετά την εξόντωση του Πειθία και άλλων δημοκρατικών βουλευτών και πολιτών από τους ολιγαρχικούς στασιαστές, στην Κέρκυρα επικράτησε, όπως είναι εύκολο να συμπεράνουμε, κλίμα **φόβου** και **πόλωσης**. «Ανάβουν τα αίματα», **οξύνονται** τα πολιτικά και ταξικά μίση και διαμορφώνεται κλίμα **αντιπαράθεσης**. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, **απομακρύνεται** όλο και περισσότερο η **πιθανότητα** μιας **συνδιαλλαγής** και **συμφιλίωσης**.

12. Τα στοιχεία της ιστορικής αφήγησης που αποκαλύπτουν τις γενικότερες κοινωνικές και πολιτικές μεταβολές που είχαν αρχίσει να επικρατούν στην Κέρκυρα

Η Κέρκυρα, όπως είναι γνωστό, είχε **ολιγαρχικό πολίτευμα**, το οποίο ήταν διαμορφωμένο κατά το πρότυπο της Κορίνθου. Μέσα στο πλαίσιο αυτής της μορφής πολιτεύματος λειτουργούσε ατελώς η *άλια*, η συνέλευση του λαού, χωρίς να έχει

όμως ουσιαστική δύναμη. Η *βουλή*, κατά το κορινθιακό πρότυπο, ήταν ολιγομελές σώμα, αποτελούμενο από ευπατρίδες (ευγενείς) με την ιδιότητα του ισόβιου μέλους. Επίσης, υπήρχε και το συμβούλιο των *προβούλων*, το οποίο επεξεργάζονταν τα θέματα που θα απασχολούσαν στη συνέχεια τη *βουλή*.

Όσο –κυρίως ύστερα από την αμυντική συμμαχία του 433 π.Χ. με την Αθήνα και την άνοδο νέων κοινωνικών στρωμάτων, των εμπόρων και των βιοτεχνών– βλέπουμε **σημεία εκδημοκρατισμού** του πολιτεύματος, καθώς ο ρόλος της Εκκλησίας του Δήμου φαίνεται πως ενισχύεται σημαντικά.

Στο κείμενό μας είναι εμφανή τα στοιχεία που αποκαλύπτουν τις γενικότερες κοινωνικές και πολιτικές μεταβολές που είχαν αρχίσει να επικρατούν στο νησί: **Οι ολιγαρχικοί δεν έχουν μεγάλη πολιτική δύναμη**, γι' αυτό και η Κόρινθος προσπαθεί να αυξήσει την επιρροή της στην κοινωνία με δόλια μέσα (απελευθέρωση αιχμαλώτων και προσέγγιση των πολιτών κρυφά και μεθοδικά).

Επίσης, βλέπουμε ότι **λειτουργούν τα δικαστήρια**, και μάλιστα αυτόνομα και ανεξάρτητα από επιρροές και συμφέροντα: Ο Πειθίας αθώνεται, καθώς η σε βάρος του καταγγελία (ότι θέλει να υποδουλώσει την πόλη στους Αθηναίους), ολοκάθαρα άστοχη πολιτική δίωξη και προϊόν πολιτικής εμπάθειας και μισαλλοδοξίας, είναι αστήρικτη και δεν αποδεικνύεται, ενώ η κατηγορία σε βάρος των Κερκυραίων ολιγαρχικών (ότι κόβουν στηρίγματα για τα κλήματά τους από τα ιερά άλση του Δία και του Αλκινόου) προφανώς τεκμηριώνεται και επιβάλλεται χρηματική ποινή, όπως ορίζει ο νόμος (ένας στατήρας για κάθε στήριγμα). Υπάρχει λοιπόν **ισονομία**, καθώς επιβάλλεται βαρύ πρόστιμο στους κατηγορούμενους, οι οποίοι δεν ήταν «τυχαίοι» και «άνωνμοι» πολίτες, αλλά προέρχονταν από επιφανείς κερκυραϊκές οικογένειες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τον νόμο, όποιος δεν πλήρωνε το πρόστιμο μέσα σε ορισμένη προθεσμία γινόταν *ἄτιμος*, έχανε δηλαδή τα πολιτικά του δικαιώματα: Αυτό το ενδεχόμενο εξώθησε τους ολιγαρχικούς στην ωμή τους επέμβαση στη «βουλή» και στη δολοφονία των δημοκρατικών.

Ένα άλλο στοιχείο εκδημοκρατισμού του πολιτεύματος της Κέρκυρας είναι η **ύπαρξη «βουλής»**, ο έλεγχος της οποίας φαίνεται ότι την περίοδο αυτή βρισκόταν στα χέρια των δημοκρατικών. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι τα μέλη του σώματος αυτού άλλαζαν ανά τακτά χρονικά διαστήματα: Η παρατήρηση του Θουκυδίδη ότι ο Πειθίας *ἐτύγχανε καὶ βουλῆς ὧν* δείχνει ότι τελείωνε η βουλευτική περίοδος και ο Πειθίας, που ανήκε στους πλέον αδιάλλακτους δημοκρατικούς, δεν ήταν, όπως φαίνεται, βέβαιος ότι θα επανεκλεγόταν βουλευτής. Γι' αυτό και φρόντισε, όπως μας πληροφορεί ο Θουκυδίδης, να ασκήσει όλη την επιρροή του στην παρούσα «βουλή», ώστε να εφαρμοστεί ο νόμος σε βάρος των καταδικασμένων σε πρόστιμο ολιγαρχικών. Ο λαός, λοιπόν, έχει λόγο και εκπροσωπείται στα συλλογικά όργανα, την Εκκλησία του Δήμου και τη «βουλή».

13. Η ιστορική αφήγηση και τα χαρακτηριστικά της θουκυδίδειας γραφής

Ο Θουκυδίδης, στο εισαγωγικό κεφάλαιο της εμφύλιας διαμάχης στην Κέρκυρα, παρουσιάζεται **αντικειμενικός**, καθώς αποφεύγει κάθε σχόλιο και προσωπική γνώμη στην ιστορική αφήγηση.

Παραλείποντας κάθε στοιχείο που θεωρεί περιττό, αφηγείται τα γεγονότα γραμμικά (στη σειρά του χρόνου), δίνοντας τόσες πληροφορίες και ιστορικά στοι-

χεία όσα χρειάζεται ο αναγνώστης για να κατανοήσει πώς εξελίχθηκαν τα πράγματα στην Κέρκυρα και πώς οδήγησαν στην εμφύλια σύγκρουση. Βασικές αρετές της γραφής του είναι η **σαφήνεια**, η **ακρίβεια** και η **βραχυλογία**.

Επίσης ο ιστορικός φροντίζει ιδιαίτερα να αποκαλύψει **νομοτέλειες** και να συνδέσει τα γεγονότα εφαρμόζοντας τη λογική σχέση **αίτιο-αιτιατό** (αποτέλεσμα). Ενδεικτικά, μόνο από την πρώτη παράγραφο του κεφαλαίου, επισημαίνουμε τους προσδιορισμούς της αιτίας και του σκοπού, που δένουν τα γεγονότα αιτιακά: *Οί γάρ Κερκυραίοι έστασίαζον, έπειδή [...] τῷ μὲν λόγῳ όκτακοσίῳν ταλάντων τοῖς προξένοις διηγγυμένοι, έργῳ δὲ πεπεισμένοι [...] Καί έπρασσον οὔτοι, [...] όπως άποστήσωσιν Άθηναίων τήν πόλιν.*

Παρατηρούμε κατ' επέκταση ότι στο κείμενο του Θουκυδίδη δεν παρουσιάζονται απλώς τα γεγονότα στη χρονολογική τους σειρά: Οι προτάσεις δεν παρατάσσονται η μία μετά την άλλη (όπως συμβαίνει στην παρατακτική σύνδεση), αλλά κυριαρχεί η **υπόταξη** (χρήση πολλών δευτερευουσών προτάσεων) και, ακόμα, υπάρχουν πολλές **επιρρηματικές μετοχές** (που αποτελούν συνεπτυγμένες δευτερεύουσες προτάσεις). Έτσι, η ιστορική αφήγηση αποκτά μεγάλη **συνοχή** και τη μορφή, σχεδόν, **αποδεικτικού συλλογισμού**, καθώς τα προηγούμενα οδηγούν αλυσιδωτά στα επόμενα.

Είναι φανερό, λοιπόν, ότι μ' αυτόν τον τρόπο ο ιστορικός επιδιώκει όχι απλώς να καταγράψει τα ιστορικά γεγονότα, αλλά να **εμβαθύνει** σ' αυτά, παρουσιάζοντας **αίτια**, **κίνητρα** και **σκοπιμότητες**. Ο αναγνώστης, έτσι, καταφέρνει να διεισδύσει στην **ουσία των πραγμάτων**, να διακρίνει τα αίτια από τις αφορμές και να κατανοήσει την **«αλυσιδωτή» σύνδεση** των γεγονότων.

Συγκεκριμένα, τελειώνοντας την ανάγνωση του κεφαλαίου αυτού ο αναγνώστης έχει κατανοήσει την αλληλουχία των γεγονότων που οδήγησαν στην εμφύλια σύγκρουση στην Κέρκυρα, έχει παρακολουθήσει τις επεμβάσεις του «ξένου παράγοντα» και έχει προβληματιστεί για τον παράγοντα εκείνο που «κινεί» την ιστορία: τα **συμφέροντα** και τα **ανθρώπινα πάθη**.

Αυτές οι αρετές καθιστούν το έργο του Θουκυδίδη πολύτιμο ανάγνωσμα και επιστημονική ιστοριογραφία.

7

Γραμματικά - Σημασιολογικά - Διασαφητικά

έστασίαζον: ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής του ρήματος **στασιάζω** (= α. *ως αμετάβατο*: επαναστατώ εναντίον κάποιου / β. *ως μεταβατικό*: παρακινώ σε στάση, επανάσταση, αποστασία / γ. εδώ: βρίσκομαι σε εμφύλια διαμάχη), **έστασίαζον, στασιάζω, έστασίασα, έστασίακα. Παράγωγα - ομόρριζα:** *στασιαστικός, αστασίαστος, στασιαστής...*

έπειδή: σύνδεσμος χρονικός (εδώ), που ισοδυναμεί με τα: *έφ' ού χρόνου, άφ' ότου*, και μεταφράζεται: από τότε (που)...

άφεθέντες: μετοχή, χρόνου παθητικού αορίστου α', γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως γ', φωνής μέσης, του ρήματος **άφ-ίεμαι** (= αφήνω από τα χέρια μου, λύνω, ελευθερώνω, αφήνω ελεύθερο // ως παθητικό: αφήνομαι, αφήνομαι ελεύθερος, ελευθερώνομαι), **άφιέμην, άφήσομαι - άφεθήσομαι, άφηκά-**

μην – ἀφείμην – ἀφείθην, ἀφείμαι, ἀφείμην. Παράγωγα - ομόρριζα: *ἀφεση, αφετηρία, χειραφέτηση,...*

τῷ μὲν λόγῳ [...] ἔργῳ δὲ = φαινομενικά..., στην πραγματικότητα, πραγματικά όμως...

διηγυγμένοι: μετοχή, χρόνου παρακειμένου, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως β', φωνής μέσης, του ρήματος **διεγγυάομαι, -ῶμαι** (= δίνω ασφάλεια, εγγύηση, εγγυώμαι // εδῶ ως παθητικό: τελῶ υπό εγγύηση, γίνεται κάποιος εγγυητής μου), **διηγυγῶμην, διεγγυήσομαι, διηγυγησάμην – διηγυγήθην, διηγυγήμαι** και **διεγγενύημαι, διηγυγῆμην** και **διηγυγημένος ἦν.** Παράγωγα - ομόρριζα: *εγγυητής, εγγύηση, εχέγγυος...*

πεισιμένοι: μετοχή, χρόνου παρακειμένου, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως β', φωνής μέσης, του ρήματος **πείθομαι** (= πείθομαι), **ἐπειθόμεν, πείσομαι - πεισθήσομαι, ἐπιθόμεν – ἐπίεσθην, πέπεισομαι – πέποιθα, ἐπεισίσομαι – ἐπεισπίθην, πεισιμένος ἔσομαι.** Παράγωγα - ομόρριζα: *πειθῶ, πειστικός, πιθανός, πιστός, ἀπιστος, πιστεύω, πεποίθηση,...*

προσποίησαι: απαρέμφατο, χρόνου αορίστου α', φωνής ενεργητικής, του ρήματος **προσ-ποιέ-ω, -ῶ** (= παραχωρῶ, προσθέτω, προσάπτω, φέρω με το μέρος κάποιου), **προσεποίουν, προσποίησα, προσεποίησα, προσπεποίηκα, προσεπεποίηκιν.** Παράγωγα - ομόρριζα: *ποίημα, ποίηση, προσποιητός, προσποίηση, χειροποίητος,...*

ἔπρασον: ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **πράσσω** (αυτό προτιμάει ο Θουκυδίδης κατά ιωνική επίδραση) ή **πράττω** (= πράττω, ενεργῶ, κάνω, εκτελῶ, κατορθώνω, καταγίνομαι με κάτι), **ἔπρασσ(ττ)ον, πράξω, ἔπραξα**, μεταβατικός παρακειμένος **πέπραχα** και αμετάβατος **πέπραγα**, μεταβατικός υπερσυντέλικος **ἐπεπράχην** και αμετάβατος **ἐπεπράγειν.** Παράγωγα - ομόρριζα: *πράξη, πράγμα, πράκτορας, πρακτικός, πολυπράγμων, ἀπραγος...*

μετιόντες: μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως γ', του ρήματος **μετ-έρχομαι/μέτειμι** (= 1. έρχομαι μεταξύ άλλων, διέρχομαι, επέρχομαι, επιτίθεμαι, προσβάλλω· 2. αναζητώ, προσπαθῶ να ανακαλύψω ή και να αποκτήσω, επιδιώκω· 3. χρησιμοποιώ, παρακαλώ· 4. εδῶ: πιάνω, πλησιάζω· *ἕκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες = προσερχόμενοι πρὸς ἕκαστον = πλησιάζοντας ή πιάνοντας τον κάθε πολίτη χωριστά, συνομιλοῦσαν·* εδῶ η πρόθεση **μετά** σημαίνει κίνηση προς κάποιον), **μετήειν** και **μετήα, μέτειμι, μετήλθον, μετελήλυθα, μετεληλύθειν** και **μετεληλυθώς ἦν.**

ἀποστήσωιν: ρήμα, χρόνου αορίστου α', προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως υποτακτικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **ἀφ-ίστημι** (= παραμερίζω, αποχωρίζω, [εδῶ] απομακρύνω, κάνω να αποστατήσει κάποιος από κάποιον, και συγκεκριμένα η πόλη της Κέρκυρας από τους Αθηναίους), **ἀφίστην, ἀποστήσω, ἀπέστησα, ἀποστήσας ἔχω.** Παράγωγα - ομόρριζα: *στάση, ἀπόσταση, ἀποστάτης, ἀποστασία, ἀστατος, σταθμός, στάθμη, στατήρας, σταθερός, ἀσταθής, ἀνάστημα, ιστός...*

ἀφικομένης: μετοχή, χρόνου αορίστου β', γένους θηλυκού, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως β', φωνής μέσης, του ρήματος **ἀφικνέομαι, -οῦμαι** (= έρχομαι σε..., φτάνω σε..., φτάνω), **ἀφικνούμην, ἀφίξομαι, ἀφικόμην, ἀφίγμαι, ἀφίγμην.** Παράγωγα - ομόρριζα: *ἀφιξη, ικέτης, ίχνος, ικανός, προίκα...*

νεώς: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως γενικής ενικού, του ανώμαλου (μεταπλαστού) ονόματος **ἡ ναῦς** (τῆς νεώς, τῆ νηί, τὴν ναῦν, ᾧ ναῦ / αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί(ν), τὰς ναῦς, ᾧ νῆες).

πρέσβεις: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, του ανώμαλου (ετερόκλιτου) ονόματος **ὁ πρεσβευτής** (του πρεσβευτοῦ, τῷ πρεσβευτῇ, τὸν πρεσβευτήν, ὦ πρεσβευτὰ / οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβεων, τοῖς πρέσβεισι(ν), τοὺς πρέσβεις, ὧ πρέσβεις).

ἀγουσῶν: μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους θηλυκού, πτώσεως γενικής πληθυντικού, κλίσεως γ', φωνής ενεργητικής, του ρήματος **ἄγω** (= φέρω, οδηγώ, κατευθύνω, εκπαιδεύω, τηρώ, θεωρώ, έχω βάρος), **ἤγον, ἄξω, ἤγαγον, ἤχα** και **ἀγήοχα, ἤγήοχεν**. **Παράγωγα - ομόρριζα:** αγωγός, ἀγώ(γ)ι, ἀγημα, ἀγέλη, ἀμαξα, αγωγή, ἀγωγήιμος, ἀγώνας, ἀξονας, ἀξιος, λοχαγός, στρατηγός, χορηγός, ουραγός, ξεναγός, πλοηγός, προακτέος, σύναξη, συναξαριστής, παρθεναγωγείο, καταγώγιο, υδραγωγείο...

καταστάντων: μετοχή, χρόνου αορίστου β', γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής πληθυντικού, κλίσεως γ', φωνής ενεργητικής με μέση σημασία, του ρήματος **καθίσταμαι** (= στήνομαι, τοποθετούμαι, διορίζομαι, εγκαθίσταμαι – εδώ: *καθίσταμαι ἐς λόγους* = έρχομαι σε διαπραγματεύσεις / *ἐς λόγους καταστάντων* – ενν. τῶν πρέσβεων ἐκατέρων τοῖς Κερκυραίοις = αφού ήρθαν σε διαπραγματεύσεις οι πρέσβεις και των δύο μεριδων), **καθιστάμην, καταστήσομαι – κατασταθήσομαι, κατεστησάμην – κατέστην – κατεστάθην, καθέστηκα, καθειστήκειν και καθεστήκειν, καθεστήξω** και σπανιότερα **καθεστήξομαι**.

έψηφίσαντο: ρήμα, χρόνου μέσου αορίστου α', προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, του ρήματος **ψηφίζομαι** (= δίνω την ψήφο μου, αποφασίζω), **έψηφιζόμην, ψηφιοῦμαι – ψηφισθήσομαι, έψηφισάμην – έψηφίσθην, έψηφισμαι, έψηφισμην** και **έψηφισμένος ήν, έψηφισμένος έσομαι**. **Παράγωγα - ομόρριζα:** ψήφισμα, καταψηφιση, συμψηφισμός...

ξυγκείμενα: μετοχή, χρόνου ενεστώτα με σημασία παρακειμένου, γένους ουδετέρου, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως β', φωνής μέσης, του ρήματος **ξύγκειμαι** (= σύγκειμαι, αποτελούμαι, συνίσταμαι // συμφωνούμαι, γίνομαι αντικείμενο συμφωνίας / *ὁ συγκείμενος χρόνος* = ο συμφωνημένος χρόνος / *κατὰ τὰ ξυγκείμενα* = σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας), **ξυνκείμην, ξυγκείσομαι**). **Παράγωγα - ομόρριζα:** κοιτώνας, κοίτη, κειμήλιο...

ὡσπερ και πρότερον = όπως ακριβώς και πρωτύτερα.

ήν γάρ [...] **προειστίκει:** η παρενθετική αυτή πρόταση δεν αιτιολογεί την κύρια έννοια, αλλά μόνο το *αὐτόν*.

γάρ (εδώ είναι αιτιολογικός σύνδεσμος) = διότι, γιατί.

έθελοπρόξενος: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως β', του ονόματος **ὁ έθελοπρόξενος** (= αυτός που αναλαμβάνει από μόνος του τον ρόλο του προξένου, αυτός που αυτοχειροτονήθηκε πρόξενος, χωρίς να έχει οριστεί από την πόλη ως εκπρόσωπός της, ο εθελοντής πρόξενος· δηλαδή εδώ το *έθελοπρόξενος*, κατά τον σχολιαστή του Θουκυδίδη, αναλύεται ως εξής: *ἀφ' έαυτοῦ γενόμενος και μη κελευσθείς εκ τῆς πόλεως*).

προειστίκει: ρήμα, χρόνου ενεργητικού υπερσυντελικού με μέση σημασία, προσώπου γ' ενικού, εγκλίσεως οριστικής, του ρήματος **προ-ίσταμαι** (= στέκομαι ενώπιον κάποιου, παρουσιάζομαι, εμφανίζομαι / είμαι επικεφαλής, είμαι αρχηγός // *προειστίκει τοῦ δήμου* = *τοῦ δήμου προστάτης ήν* = ήταν αρχηγός του δημοκρατικού κόμματος).

ύπάγουσιν: ρήμα, χρόνου ενεστώτα, προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής,

φωνής ενεργητικής, του ρήματος **ὑπάγω** (= άγω, φέρω, οδηγώ κάτι κάτω από άλλο / υποτάσσω κάποιον σε κάποιον // *ὑπάγω* [...] *ές δίκην* και απλά *ὑπάγω* = οδηγώ σε δίκη, δικάζω, σέρνω στο δικαστήριο), **ὑπήγον, ὑπάξω, ὑπήγαγον, ὑπήχα** και **ὑπαγήοχα, ὑπηγηόχειν**.

οὔτοι οἱ ἄνδρες: εδώ δηλώνονται οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί που επέστρεψαν από την Κόρινθο.

οὔτοι: ονομαστική πληθυντικού, γένους αρσενικού, της δεικτικής αντωνυμίας *οὔτος, αὕτη, τοὔτο*.

οἱ ἄνδρες: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως γ', του ονόματος **ὁ ἀνὴρ**. Είναι υγρόληκτο, συγκοπτόμενο, διπλόθεμο.

καταδουλοῦν: απαρέμφατο, χρόνου ενεστώτα, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **κατα-δουλόω, -ῶ** (= κάνω κάποιον δούλο, υποδουλώνω· εδώ το *καταδουλοῦν* είναι αποπειρατικός ενεστώτας = προσπαθεῖ να υποδουλώσει), **καταδουλώσω, κατεδούλωσα**. Παράγωγα - ομόρριζα: *υποδούλωση, αδοῦλωτος...*

ἀποφυγών: μετοχή, χρόνου αορίστου β', γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως γ', φωνής ενεργητικής, του ρήματος **ἀποφεύγω** (= απολύομαι, αθώνομαι· εδώ, ως δικανικός όρος, το ρήμα *ἀποφεύγω* = απαλλάσσομαι, αθώνομαι), **ἀπέφευγον, ἀποφεύξομαι και ἀποφευξοῦμαι, ἀπέφυγον, ἀποπέφευγα, ἀπεπεφεύγειν και ἀποπεφευγώς ἦν**. Παράγωγα - ομόρριζα: *φυγή, φυγάς, καταφύγιο, πρόσφυγας...*

ἀνθυπάγει: ρήμα, χρόνου ενεστώτα, προσώπου γ' ενικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **ἀνθ-υπ-άγω** (= καταγγέλλω και εγώ με τη σειρά μου στο δικαστήριο αυτόν που με οδήγησε σε δίκη και δεν πέτυχε την καταδίκη μου, κάνω αντιμήνυση· *ἀνθυπάγει* = *ὑπάγει και αὐτός ές δίκην τοὺς πλουσιωτάτους*).

φάσκων: μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως γ', φωνής ενεργητικής, του ρήματος **φάσκω** (= λέγω, διαβεβαιώνω, ισχυρίζομαι, υποστηρίζω), **ἔφασκον**· είναι ρήμα ελλειπτικό. Η μετοχή *φάσκων* συνάπτεται με το ρήμα *φημί*. Παράγωγα - ομόρριζα: *κατάφαση, καταφατικός, αποφατικός...*

τέμνειν: απαρέμφατο, χρόνου ενεστώτα, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **τέμνω** (= κόβω, σχίζω, διαχωρίζω, καταστρέφω), **ἔτεμνον, τεμῶ, ἔτεμον, τέτμηκα**. Παράγωγα - ομόρριζα: *τέμενος, τομέας, τομή, τόμος, σύντομος, τμήση, τμήμα, ταμίας...*

χάρακας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως γ', του ονόματος **ἡ χάραξ, τῆς χάρακος** (= αιχμηρός, μυτερός πάσσαλος-στήριγμα, η βέργα για στήριγμα των κλημάτων των αμπελιών, η «φούρκα» των κλημάτων).

τεμένους: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως γ', του ονόματος **τὸ τέμενος, τοῦ τεμένους** (= το αποκομμένο, χωρισμένο κομμάτι γης το προορισμένο για κάποιον σκοπό / έκταση αφιερωμένη σε κάποιον θεό, ιερός χώρος, το ιερό έδαφος). Ανήκει στην κατηγορία των σιγμόληκτων ουσιαστικών της γ' κλίσεως, και ειδικότερα των ουδέτερων ακατάληκτων σε -ος, γενική: -ους· κλίνεται κατά το ουσιαστικό *ἔδαφος*.

ζημία = πρόστιμο, τιμωρία.

ἐπέκειτο: ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ' ενικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, του ρήματος **ἐπίκειμαι** (το οποίο χρησιμεύει ως παθητικός παρακείμενος του *ἐπιτίθεμαι*, ενώ ο τύπος *ἐπεκείμην* χρησιμεύει ως παθητικός

υπερσυντέλικος του (ιδίου ρήματος) = κείμαι επάνω / επικρέμαμαι, επαπειλώ, είμαι ορισμένος).

στατήρ: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως γ', του ονόματος **ὁ στατήρ**, *τοῦ στατήρος* (= κάθε βάρος, μονάδα βάρους // (αργότερα) το νόμισμα ορισμένου βάρους, νομισματική μονάδα, που ήταν κατασκευασμένη είτε από χρυσό είτε από άργυρο είτε από ήλεκτρο, και η οποία είχε διάφορα βάρη). Οι πιο γνωστοί στατήρες στην αρχαία Ελλάδα ήταν ο αργυρός κορινθιακός και οι χρυσοί: ευβοϊκός, αττικός και μακεδονικός. Οι Κερκυραίοι φαίνεται πως χρησιμοποιούσαν το νομισματικό σύστημα των Κορινθίων, και εδώ πρόκειται για τον κορινθιακό στατήρα από άργυρο, που ισοδυναμούσε με 2 αττικές δραχμές, και όχι για τον αθηναϊκό χρυσό, που ισοδυναμούσε με 20 αττικές δραχμές.

ὄφλόντων: μετοχή, χρόνου αορίστου β', γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής πληθυντικού, κλίσεως γ', φωνής ενεργητικής, του ρήματος **ὄφλισκάνω** (= χρωστώ, είμαι καταδικασμένος να πληρώσω κάτι ως πρόστιμο, καταδικάζομαι σε κάτι), **ὠφλίσκανον, ὄφλησω, ὠφλον, ὠφληκα, ὠφλήκειν** και **ὠφληκῶς ἦν**.

καθεζομένων: μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής πληθυντικού, κλίσεως β', φωνής μέσης, του ρήματος **καθέζομαι** (= πηγαίνω να καθίσω, στρατοπεδεύω, καταφεύγω), **ἐκαθεζόμεν, καθεδοῦμαι, κάθημαι, ἐκαθήμην**. Παράγωγα - ομόρριζα: *ἔδαφος, ἔδρα, ἐφεδρος, εφεδρεύω, εφεδρεία...*

ιερὰ: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως β', του ονόματος **τὸ ἱερόν**, *τοῦ ἱεροῦ* (= ναός // τὰ ἱερὰ = οι ναοί).

διὰ πλῆθος τῆς ζημίας = εξαιτίας της βαριάς χρηματικής ποινής, γιατί το ποσό ήταν πολύ μεγάλο. Η φράση ισοδυναμεί με το *διὰ τὸ μέγεθος* (σε σχέση με τον μεγάλο αριθμό των χαράκων).

πλήθος: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως γ', του ονόματος **τὸ πλήθος**, *τοῦ πλήθους*. Ανήκει στην κατηγορία των σιγμόληκτων ουσιαστικών της γ' κλίσεως, και ειδικότερα των ουδετέρων ακατάληκτων σε -ος, γενική: -ους· δηλαδή κλίνεται κατά το ουσιαστικό βέλος (βλέπε Γ.Α.Ε., σελίδα 83).

ταξάμενοι: μετοχή, χρόνου αορίστου α', γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως β', φωνής μέσης, του ρήματος **τάττομαι** ή **τάσσομαι** (= ορίζομαι, διατάσσομαι / εδώ: *ταξάμενοι* = αφού με κοινή συμφωνία καθορίσουν το ύψος του προστίμου· κατά άλλη άποψη, η όλη φράση «ὅπως ταξάμενοι ἀποδώσιν» ισοδυναμεί με τη φράση *ἵνα δεκτῆς γενομένης τῆς διατιμῆσεως ἀποτίσῃσι τὴν ὀρισθεῖσαν τιμὴν τῶν χαράκων* = για να πληρώσουν την τιμή των πασσάλων που ορίστηκε, αφού γίνει δεκτός ο διακανονισμός κατά δόσεις / για να πληρώσουν το πρόστιμο ύστερα από συμφωνία για το ύψος του), **ἔτασσ(τ)όμεν, -τάξομαι - ταχθήσομαι, ἐταξάμην - ἐτάχθην, τέταγμα, ἐτετάμην, τετάξομαι**. Παράγωγα - ομόρριζα: *τάγμα, ταγός, τακτός, τακτικός, τάξη, ταξίδι, ταξιδεύω, ταγίζω και ταΐζω, ταγάρι, τάξιμο, τάμα, νομοταγής...*

ἀποδώσιν: ρήμα, χρόνου αορίστου β', προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως υποτακτικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **ἀπο-δίδωμι** (= δίνω πίσω, επιστρέφω, ανταποδίδω / εδώ: πληρώνω), **ἀπεδίδουν, ἀποδώσω, ἀπέδωκα, ἀποδέδωκα, ἀπεδεδώκειν** και **ἀποδεδωκῶς ἦν, ἀποδεδωκῶς ἔσομαι**). Παράγωγα - ομόρριζα: *δόση, προδότης, προδοσία, δοτός, δότης, δόσιμο, δῶρο...*

καὶ βουλῆς ὧν: δηλαδή *οὐ μόνον τοῦ δήμου προειστήκει* (όχι μόνο ήταν προστάτης της δημοκρατικής μερίδας, αλλά τύχαινε να είναι και βουλευτής, να ανήκει στη βουλή).

- ῶν:** μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως γ', του βοηθητικού ρήματος **εἶμι** (= εἶμαι).
- ἐτύγχανε:** ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ' ενικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **τυγχάνω** (= επιτυγχάνω, κατά τύχη εἶμαι, συμβαίνει να εἶμαι), **ἐτύγχανον, τεύξομαι, ἔτυχον, τετύχηκα, ἐτετυχήκειν** και **τετυχηκῶς ἦν**.
- πείθει:** ρήμα, χρόνου ενεστώτα, προσώπου γ' ενικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **πείθω** (= πείθω), **ἔπειθον, πείσω, ἔπεισα, πέπεικα, ἐπεπείκειν**. Παράγωγα - ομόρριζα: *πίστη, πειθῶ, πειστικός, πιθανός, πιστός, πιστεύω, εύπιστος, δύσπιστος, πεποίθηση...*
- χρήσασθαι:** απαρέμφατο, χρόνου αορίστου α', φωνής μέσης, του ρήματος **χρήμαι, -ῶμαι** (= μεταχειρίζομαι, χρησιμοποιώ), **ἐχρώμην, χρήσομαι - χρησθήσομαι, ἐχρησάμην - ἐχρήσθην, κέχρημαι, ἐκεχρήμην, κεχρήσομαι**. Παράγωγα - ομόρριζα: *χρήση, χρήμα, χρήσιμος, χρησιμεύω, χρηστός, χρησιότητα, χρέος, ἀχρηστος, εύχρηστος, δύσχρηστος, καταχραστής (αντί του ορθού καταχρηστής)...*
- ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι:** πείθει τους Κερκυραίους να κάνουν χρήση του νόμου εναντίον τους. Ο νόμος ὀρίζε ότι οι οφειλέτες του Δημοσίου, αν μέχρι την ορισμένη ημέρα δεν πλήρωναν ὄλο το πρόστιμο, γίνονταν **ἄτιμοι**, δηλαδή στερούσαν τα πολιτικά τους δικαιώματα.
- ἐξείργοντο:** ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, του ρήματος **ἐξ-είργομαι** (= εμποδίζομαι, αποκλείομαι), **ἐξείργομην, ἐξείρξομαι, ἐξείρχομην, ἐξείργμαι**. Παράγωγα - ομόρριζα του *είργω:* *ὄρκος, κάθειρξη...*
- ἅμα** = ταυτόχρονα, συγχρόνως.
- ἐπυνθάνοντο:** ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, του αποθετικού ρήματος **πυνθάνομαι** (= ρωτώ να μάθω, πληροφορούμαι), **ἐπυνθάνομην, πεύσομαι, ἐπυθόμην, πέπυσμαι, ἐπεπύσμην**.
- μέλλειν:** απαρέμφατο, χρόνου ενεστώτα, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **μέλλω** (= σκοπεύω, βραδύνω, διστάζω, αναβάλλω, πρόκειται), **ἔμελλον** και **ἤμελλον, μελήσω, ἐμέλλησα**.
- ἀναπέσειν:** απαρέμφατο, χρόνου μέλλοντα, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **ἀναπέιθω** (= μεταβάλλω τη γνώμη κάποιου, μεταπείθω, παρασύρω, αποπλανώ, εξαπατώ).
- νομίζειν:** απαρέμφατο, χρόνου ενεστώτα, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **νομίζω** (= θεωρώ, πιστεύω, φρονώ), **ἐνόμιζον, νομιῶ, ἐνόμισα, νενόμικα**.
- ξυνίσταντο:** ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, του ρήματος **ξυν-ίσταμαι** (= συμπαρατάσσομαι // αντεπεξέρχομαι, συμπλέκομαι // συνεταιρίζομαι, συνασπίζομαι // συνδέομαι στενά με συμμαχία, συνωμοτώ), **ξυνιστάμην, ξυ-στήσομαι, ξυ-σταθήσομαι, ξυνεστησάμην - ξυνέστην - ξυνεστάθην, ξυνέστηκα, ξυνειστήκειν** και **ξυνεστήκειν, ξυνεστήξω**).
- λαβόντες:** μετοχή, χρόνου αορίστου β', γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως γ', φωνής ενεργητικής, του ρήματος **λαμβάνω** (= λαμβάνω ή λαβαίνω, παίρνω), **ἐλάμβανον, λήψομαι, ἔλαβον, εἶληφα, εἶλήφειν** και **εἶληφῶς ἦν, εἶληφῶς ἔσομαι**. Παράγωγα - ομόρριζα: *λαβή, απολαβή, λάφυρα, λαβίδα, εργολάβος, λήψη, λήμμα, εύληπτος, λήπτης, παραλήπτης, ασύλληπτος, θρησκόληπτος...*
- ἐξαπιναιῶς** (επίρρ.) = αιφνίδια, ξαφνικά.
- ἐσελθόντες:** μετοχή, χρόνου αορίστου β', γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής

πληθυντικού, κλίσεως γ', του ρήματος **εισ-έρχομαι** ή, κατά Θουκυδίδη, **έσ-έρχομαι** (= εισέρχομαι, μπαίνω), **έσήειν** και **έσηα**, **έσειμι**, **έσηλθον**, **έσελήλυθα**, **έσεληλύθειν** – **έσεληλυθώς ήν**.

κτείνουσι: ρήμα, χρόνου ενεστώτα, προσώπου γ' πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος **κτείνω** (= φονεύω, σκοτώνω), **έκτεινον**, **κτενώ**, **έκτεινα**, **έκτονα**, **έκτόνειν** και **έκτονώς ήν**. **Παράγωγα - ομόρριζα**: *μητροκτόνος, πατροκτόνος, αυτοκτονώ, ανθρωποκτονία, ζωοκτονία, αυτοκτονία...*

καί ιδιωτών: αυτοί ήταν της δημοκρατικής μερίδας και υποστήριζαν τον Πειθία.

της αυτής γνώμης (τῷ Πειθίᾳ) ενν. ὄντες = που είχαν την ίδια γνώμη, ήταν ομοϊδέατες (με τον Πειθία).

έτι παρούσαν = που ήταν ακόμη εκεί.

παρούσαν: μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως γ', του ρήματος **πάρ-ειμι** (= παρευρίσκομαι), **παρή** και **παρήν**, **παρέσομαι**, **παρεγενόμην**, **παράγεγονα**, **παρεγεγόνειν**.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

- Το ρήμα *έγγυάω -ῶ*, αν και παρασύνθετο με πρόθεση, δέχεται αύξηση και αναδιπλασιασμό εξωτερικά, σαν να ήταν απλό: *ήγγύων, ήγγύηκα*.
- Τα ουσιαστικά της α' κλίσεως με παραγωγική κατάληξη *-ίτης* έχουν το **ι** μακρόχρονο: *ῶ πολῖτα, οἱ πολῖται*.
- Ο αόριστος *έστην*, ο παρακείμενος *έστηκα*, ο υπερσυντέλικος *έστήκειν* και *είστη-κειν* και ο συντελεσμένος μέλλοντας *έστήξω*, αν και ενεργητικοί, λειτουργούν ως μέσοι και παθητικοί του *ίσταμαι*.
- Τα σύνθετα του *είμι* στον ενεστώτα **ανεβάζουν τον τόνο μόνο** στην οριστική (*πάρειμι*) και προστακτική (*πάρισθι*).

8

Αντικαταστάσεις ρηματικών τύπων

α) Χρονικές

έστασίαζον: στασιάζουσι(ν), έστασίαζον, στασιάσουσι(ν), έστασίασαν, έστασιάκασι(ν).

ήλθον: έρχονται, ήσαν ή ήσαν, ίασι(ν), ήλθον, έληλύθασι(ν), έληλύθεσαν.

άφεθέντες: άφιέμενοι, άφησόμενοι – άφεθησόμενοι, άφέμενοι – άφεθέντες, άφειμένοι.

διηγνημένοι: διεγγυώμενοι, διεγγυησόμενοι, διεγγυησάμενοι – διεγγυηθέντες, διηγνημένοι.

πεπεισμένοι: πειθόμενοι, πεισόμενοι – πεισθησόμενοι, πιθόμενοι – πεισθέντες, πεπεισμένοι ή πεποιθότες.

προσποιήσαι: προσποιείν, προσποιήσειν, προσποιήσαι, προσπεποιηκέναι.

έπρασον: πράττ(σσ)ουσι(ν), έπραττ(σσ)ον, πράξουσι(ν), έπραξαν, πεπράχασι(ν) ή πεπράγασι(ν), έπεπράχεσαν ή έπεπράγεσαν.

μετιόντες: μετιόντες, μετιόντες, μετελθόντες, μετεληλυθότες.

άποστήσωσι(ν): άπιστώσι(ν), άποστήσωσι(ν), άποστήσαντες ὤσι(ν).

άφικομένης: άφικνουμένης, άφιξομένης, άφικομένης, άφιγμένης.

άγουσῶν: άγουσῶν, άξουσῶν, άγαγουσῶν, ήχιυῶν.

- καταστάντων:** καθισταμένων, καταστησομένων – κατασταθησομένων, καταστησαμένων – καταστάντων – κατασταθέντων, καθεστηκότων ή καθεστώτων.
- έψηφίσαντο:** ψηφίζονται, έψηφίζοντο, ψηφιοῦνται – ψηφισθήσονται, έψηφίσαντο – έψηφίσθησαν, έψηφισμένοι είσί, έψηφισμένοι ήσαν.
- είναι:** είναι, έσσεσθαι, γενέσθαι, γεγονένα.
- ξυγκείμενα:** ξυντιθέμενα, ξυνθησόμενα – ξυντεθησόμενα, ξυνθέμενα – ξυντεθειμένα και ξυγκείμενα.
- ήν:** έστί(ν), ήν, έσται, έγένετο, γέγονε(ν), έγεγόνει.
- προεστήκει:** προΐσταται, προΐστατο, προστήσεται – προσταθήσεται, προεστήσατο – προέστη – προεστάθη, προέστηκε(ν), προεστήκει ή προεστήκει.
- ύπάγουσιν:** ύπάγουσι(ν), ύπήγον, ύπάξουσι(ν), ύπήγαγον, ύπήχασιν(ν).
- λέγοντες:** λέγοντες, λέξοντες και έρουντες, λέξαντες και είπόντες, είρηκότες.
- καταδουλοῦν:** καταδουλοῦν, καταδουλώσειν, καταδουλώσαι.
- άποφυγών:** άποφεύγων, άποφευξόμενος – άποφευξούμενος, άποφυγών, άποπεφευγώς.
- άνθυπάγει:** άνθυπάγει, άνθυπήγε(ν), άνθυπάξει, άνθυπήγαγε(ν), άνθυπήχε(ν).
- φάσκων:** φάσκων, φήσων, φήσας.
- τέμνειν:** τέμνειν, τεμεῖν, τεμεῖν, τετμηκένα.
- έπέκειτο:** έπιτίθεται, έπετίθετο, έπιθήσεται – έπιτεθήσεται, έπέθετο – έπετέθη, έπιτέθειται – έπίκειται, έπέκειτο.
- όφλόντων:** όφλισκανόντων, όφλησόντων, όφλόντων, ώφληκόντων.
- καθεζομένων:** καθεζομένων, καθεδουμένων, ως μτχ. παρακ. η μτχ. του «κάθημαι» καθημένων.
- ταξάμενοι:** ταττόμενοι, ταξόμενοι – ταχθησόμενοι, ταξάμενοι – ταχθέντες, τεταγμένοι.
- άποδῶσιν:** άποδιδῶσι(ν), άποδῶσι(ν), άποδεδωκότες ῶσι(ν).
- έτύγχανε:** τυγχάνει, έτύγχανε(ν), τεύξεται, έτυχε(ν), τετύχηκε(ν), έτετυχήκει και τετυχικώς ήν.
- ών:** ῶν, έσόμενος, γενόμενος, γεγωνός.
- πείθει:** πείθει, έπειθε(ν), πείσει, έπεισε(ν), πέπεικε(ν), έπεπεικει.
- χρήσασθαι:** χρήσθαι, χρήσεσθαι, χρήσασθαι – χρησθῆναι, κεχρησθαι.
- έξείργοντο:** έξείργονται, έξείργοντο, έξείρξονται, έξείρχθησαν, έξειργμένοι είσί(ν).
- έπυθάνοντο:** πυνθάνονται, έπυθάνοντο, πεύσονται, έπύθοντο, πεπυσμένοι είσί(ν), πεπυσμένοι ήσαν.
- έστί:** Βλέπε πιο πάνω, λέξη ήν.
- μέλλειν:** μέλλειν, μελλήσειν, μελλήσαι.
- άναπίσειν:** άναπίθειν, άναπίσειν, άναπεισαι, άναπεπεικένα.
- νομίζειν:** νομίζειν, νομιεῖν, νομίσαι, νενομικένα.
- ξυνίσταντο:** ξυνίστανται, ξυνίσταντο, ξυστήσονται – ξυσταθήσονται, ξυνεστήσαντο – ξυνέστησαν – ξυνεστάθησαν, ξυνεστήκασιν(ν) ή ξυνεσταῖσιν(ν), ξυνεστήκεσαν ή ξυνεστήκεσαν ή ξυνέστασαν.
- λαβόντες:** λαμβάνοντες, ληψόμενοι, λαβόντες, είληφότες.
- έσελθόντες:** έσιόντες, έσιόντες, έσελθόντες, έσεληλυθότες.
- κτείνουσι:** κτείνουσι, έκτεινον, κτενοῦσιν(ν), έκτειναν, (άπ)εκτόνασιν(ν), (άπ)εκτόνεσαν.
- κατέφυγον:** καταφεύγουσιν(ν), κατέφευγον, καταφεύγονται και καταφευξοῦνται, κατέφυγον, καταπεφεύγασιν(ν), κατεπεφεύγεσαν.
- παροῦσαν:** παροῦσαν, παρεσομένην, παραγενομένην, παραγεγουῖαν.

β) Εγκλιτικές

ἤλθον: ἤλθον, ἔλθωσι(ν), ἔλθοιεν, ἐλθόντων, (ἐλθεῖν – ἐλθών, ἐλθοῦσα, ἐλθόν).

ἀποστήσωσιν: ἀπέστησαν, ἀποστήσωσι(ν), ἀποστήσαιεν ἢ ἀποστήσειαν, ἀποστησά-
ντων ἢ ἀποστησάτωσαν, (ἀποστήσαι – ἀποστήσας, ἀποστήσασα, ἀποστήσαν).

ἐψηφίσαντο: ἐψηφίσαντο, ψηφίσωνται, ψηφίσαιντο, ψηφισάσθων ἢ ψηφισάσθωσαν,
(ψηφίσασθαι – ψηφισάμενος, ψηφισαμένη, ψηφισάμενον).

ὑπάγουσιν: ὑπάγουσι(ν), ὑπάγωσι(ν), ὑπάγοιεν, ὑπαγόντων ἢ ὑπαγέτωσαν, (ὑπάγειν –
ὑπάγων, ὑπάγουσα, ὑπάγον).

ἀνθυπάγει: ἀνθυπάγει, ἀνθυπάγη, ἀνθυπάγοι, ἀνθυπαγέτω, (ἀνθυπάγειν – ἀνθυπάγων,
ἀνθυπάγουσα, ἀνθυπάγον).

ἀποδώσιν: ἀπέδωσαν, ἀποδώσι(ν), ἀποδοίησαν ἢ ἀποδοίεν, ἀποδόντων, (ἀποδοῦναι –
ἀποδοῦς, ἀποδοῦσα, ἀποδόν).

πείθει: πείθει, πείθη, πείθοι, πειθέτω, (πείθειν – πείθων, πείθουσα, πείθον).

κτείνουσι: κτείνουσι(ν), κτείνωσι(ν), κτείνοιεν, κτεινόντων ἢ κτεινέτωσαν, (κτείνειν –
κτείνων, κτείνουσα, κτεῖνον).

κατέφυγον: κατέφυγον, καταφύγωσι(ν), καταφύγοιεν, καταφυγόντων, (καταφυγεῖν –
καταφυγών, καταφυγοῦσα, καταφυγόν).

9

Συμπληρωματικές ασκήσεις

α) Κατανόηση περιεχομένου

1. Ως μαθητής της Α΄ Λυκείου αναλαμβάνεις να παρουσιάσεις στους συμμαθητές σου το χρονικό των γεγονότων του κεφαλαίου 70, αναφέροντας τις ενέργειες στις οποίες προέβησαν τα δρώντα πρόσωπα.
2. Να παρουσιάσεις στους συμμαθητές σου τα ιστορικά γεγονότα που αφορούν την έναρξη του εμφύλιου πολέμου στην Κέρκυρα, τα πρόσωπα και τις ομάδες που έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτόν.
3. Να καταγραφούν όλες οι ενέργειες στις οποίες προχώρησαν οι αιχμάλωτοι Κερκυραίοι, ύστερα από την απελευθέρωσή τους από τους Κορινθίους και την επιστροφή τους στο νησί, μαζί με τους ομοϊδεάτες συμπατριώτες τους ολιγαρχικούς.

β) Ερμηνευτικές

1. **α.** Σε τι απέβλεπαν οι ολιγαρχικοί με την υπαγωγή του Πειθία σε δίκη και σε τι ο Πειθίας με την απόφασή του να οδηγήσει κι αυτός με τη σειρά του τους αντιπάλους του σε δίκη;
β. Πιστεύεις πως οι συνθήκες ήταν ευνοϊκές για την επίτευξη του στόχου τους;
2. Ένας από τους βασικούς στόχους του Θουκυδίδη είναι η εξακρίβωση της αλήθειας. Να επιβεβαιώσεις την άποψη αυτή με στοιχεία του κειμένου.

3. Να αναφερθούν στοιχεία ηθικής παρακμής και πολιτικών δυσλειτουργιών εξαιτίας της εκδήλωσης της εμφύλιας διαμάχης στην Κέρκυρα.
4. Να χαρακτηριστούν οι Κερκυραίοι με βάση την απόφασή τους να τηρήσουν ουδετερότητα απέναντι σε Αθηναίους και Πελοποννησίους και να αξιολογηθεί η προοπτική της απόφασης αυτής.
5. Διαβάζοντας κανείς το κεφάλαιο 70, από ποια γλωσσικά στοιχεία μπορεί να διαπιστώσει ότι πρόκειται για κείμενο του Θουκυδίδη;
6. Να επιβεβαιωθεί ότι στο κεφάλαιο 70:
 - α. υπάρχει χρονογραφική (ή γραμμική) αφήγηση των γεγονότων
 - β. η αφήγηση σε ορισμένα σημεία οργανώνεται αντιθετικά κατά το σχήμα: δράση-αντίδραση.

γ) Γραμματικές

1. Να συμπληρωθούν τα κενά στα παραδείγματα που ακολουθούν σύμφωνα με την υπόδειξη των παρενθέσεων:
 - *έστασίαζον* (ό *πολίτης*: ονομαστική πληθυντικού)
 - *Οὔτοι οὐδεμίαν* *ἀπέστησαν Ἀθηναίων* (ή *πόλις*: γεν. πληθυντ.)
 - *Οὔτοι Κερκυραίων δήμου* *ἔπαιον* (= χτυπούσαν) *τούς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας* (ό *χάραξ*: δοτ. πληθ.)
 - *Οἱ αἰχμάλωτοι ἐν τοῦ Διὸς ἰκέται ἐκαθέζοντο* (τὸ *τέμνος*: δοτ. ενικού)
 -, *ἔσελθε ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη* (ό *ἰκέτης*: κλητική ενικού)
2. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται για καθένα από τα ακόλουθα:
 - *ἦλθον*: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής του ίδιου χρόνου.
 - *προσποιῆσαι*: το γ' ενικό ευκτικής αορίστου ενεργητικής φωνής.
 - *ἔπρασσον*: το β' ενικό πρόσωπο οριστικής υπερσυντελικού.
 - *ὑπάγουσιν*: ο ίδιος τύπος στον μέλλοντα.
 - *καταδουλοῦν*: ο ίδιος τύπος στον αόριστο.
 - *ταξάμενοι*: ο ίδιος τύπος στην ενεργητική φωνή.
 - *ἐτύγχανε*: το α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής του αορίστου β'.
 - *ἐστί*: το γ' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα.
 - *λαβόντες*: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' μέσης φωνής.
 - *κτείνουσι*: ο ίδιος τύπος στον μέλλοντα.
3. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα ακόλουθα:
 - *ἦλθον*: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου.
 - *ἀφικομένης*: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής του ίδιου χρόνου.
 - *ἀγουσῶν*: το α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής αορίστου β' μέσης φωνής.
 - *λέγοντες*: το απαρέμφατο ενεργητικού αορίστου β'.
 - *ἀποφυγών*: η δοτική πληθυντικού αρσενικού γένους στον ίδιο χρόνο.
 - *τέμνειν*: ο ίδιος τύπος στον αόριστο β'.

- **ἐτύγχανε:** το β΄ πληθυντικό οριστικής και προστακτικής του αορίστου β΄ στην ίδια φωνή.
- **ἐπυυθάνοντο:** η μετοχή στον αόριστο β΄.
- **λαβόντες:** το γ΄ πληθυντικό ευκτικής στον ίδιο χρόνο.
- **ἔσελθόντες:** το β΄ ενικό προστακτικής στον ίδιο χρόνο.
- **κατέφυγον:** ο αντίστοιχος τύπος στην προστακτική.

4. Να συνδεθούν οι γραμματικοί τύποι της στήλης Α με τα δεδομένα της στήλης Β. Ένας τύπος της στήλης Β περισσεύει.

Α	Β
1. αἰχμάλωτοι	α. θηλυκό α΄ κλίσης
2. ἱκετῶν	β. θηλυκό γ΄ κλίσης
3. πόλιν	γ. ουδέτερο γ΄ κλίσης
4. ἄνδρες	δ. αρσενικό α΄ κλίσης
5. ἔργω	ε. αρσενικό β΄ κλίσης
6. ναυμαχιῶν	στ. ουδέτερο β΄ κλίσης
7. τεμένους	ζ. αρσενικό γ΄ κλίσης
	η. θηλυκό β΄ κλίσης

5. Να αντικατασταθούν τα ρήματα με την έντονη γραφή από τον αντίστοιχο τύπο του αορίστου β΄.

- α. Ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενος τῶν Ἀθηναίων.
 β. Ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην.
 γ. Ὁ δὲ ἀποφυγὼν ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας.
 δ. ἐτύγχανε γὰρ Πειθίας καὶ βουλῆς ὦν.
 ε. Οἱ δ' ἐπειδὴ ἐπυυθάνοντο τὸν Πειθίαν μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπέσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίους φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντο.

δ) Συντακτικές

1. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι ακόλουθες λέξεις/φράσεις:
τῷ λόγῳ, τῶν πολιτῶν, ἀφικομένης, ξύμμαχοι, ἐς δίκην, ἐκάστην, ὦν, τῷ νόμῳ (χρήσασθαι), βουλῆς (ἐστί), ἐγχειρίδια.
2. α. Στο χωρίο *Οἱ δ' ἐπειδὴ [...] ἐς ἐξήκοντα* να βρεθούν οι δευτερεύουσες προτάσεις, να χαρακτηριστούν ως προς το είδος και να δηλωθεί ο συντακτικός ρόλος της καθεμιάς.
 β. Η δευτερεύουσα πρόταση που έχει ρήμα το *ἐπυυθάνοντο* να μετατραπεί στο αντίστοιχο είδος επιρρηματικής μετοχής.
3. Να συνδεθούν οι λέξεις/φράσεις της στήλης Α με τις επιρρηματικές σημασίες της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A

1. *περὶ Ἐπίδαμνον*
2. *τῷ ἔργῳ*
3. *ὅπως ἀποστήσωσιν [...] τὴν πόλιν*
4. *κατὰ τὰ ξυγκείμενα*
5. *ἐκ τοῦ τεμένου*
6. *ἕως ἔτι βουλῆς ἐστὶ*

B

- α. τρόπος
- β. συμφωνία
- γ. προέλευση
- δ. χρόνος
- ε. σκοπός
- στ. αναφορά
- ζ. εναντίωση

4. Να συνδεθούν οι όροι της στήλης A με τους συντακτικούς χαρακτηρισμούς της στήλης B.

A

1. οὔτοι
2. τῶν πολιτῶν
3. τὴν πόλιν
4. πρέσβεις
5. Ἀθηναίους
6. πλουσιωτάτους
7. ζημία
8. ἱκετῶν
9. βουλῆς (ᾧν)
10. γνώμης

B

- α. κατηγορούμενο
- β. γενική διαιρετική
- γ. άμεσο αντικείμενο
- δ. δοτική αντικειμενική
- ε. επιθετ. προσδιορισμός
- στ. υποκείμενο
- ζ. αντικείμενο μετοχής
- η. γενική κατηγορηματική διαιρετική
- θ. επιρρηματ. κατηγορούμ. τρόπου
- ι. γεν. κατηγορηματ. της ιδιότητας

5. Να συνδεθούν οι μετοχές της στήλης A με τους συντακτικούς χαρακτηρισμούς της στήλης B. Ένα στοιχείο της στήλης B περισσεύει.

A

1. *πεπεισμένοι*
2. *μετιόντες*
3. *άγουσῶν*
4. *άποφυγῶν*

B

- α. κατηγορηματική μετοχή
- β. τροπική μετοχή
- γ. χρονική μετοχή
- δ. αιτιολογική μετοχή
- ε. επιθετική μετοχή

ε) Λεξιλογικές

1. Με ποιες λέξεις από το κείμενο έχουν ετυμολογική συγγένεια οι ακόλουθες: Ελευσίνα, ατάλαντος, πεποίθηση, ικανότητα, ψηφοφόρος, άνανδρος, τμήμα, δύσχηρτος, παραλήπτης, διαφυγή.
2. Να βρείτε ένα νεοελληνικό ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις: *διηγγημένοι, έπρασσον, άγουσῶν, λέγοντες, φάσκων, όφλόντων, άποδῶσιν, νομίζειν, κτείνουσι, παρούσαν*.
3. **ταξάμενοι:** Να βρείτε σύνθετα νεοελληνικά παράγωγα του συγκεκριμένου ρηματικού τύπου, ώστε να συνδυάζονται και με το επίθετο και με τη γενική υποχρεωτική δημόσιου υπαλλήλου. πλήρης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

πολιτική των Φιλελευθέρων.
μείωση των επικουρικών των υπαλλήλων.

4. Να συμπληρωθούν τα κενά με ομόρριζα του ρήματος **τυγχάνω**.
1. Είχε την να πέσει και να σπάσει το πόδι του.
 2. Η υψηλών στόχων απαιτεί συνεχείς και επίμονες προσπάθειες.
 3. Ήταν ένα συνηθισμένο τροχαίο με ελαφρά τραυματισμένους και υλικές ζημιές.
 4. Έχασε τη ζωή του σε εργατικό
 5. Για την της επιχείρησης διάσωσης συνεργάστηκε όλη η ομάδα.
5. **νεώς, δήμου:** Χρησιμοποιώντας ως α' ή β' συνθετικό τις λέξεις που σας δίνονται να γράψετε τρία σύνθετα ουσιαστικά από καθεμιά και να σχηματίσετε αντίστοιχες προτάσεις με αυτά.